Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 4 февраль 1973 йил, якшанба ◆ № 30 (15.504). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ЖАНГОВАР ВАЗИФАЛАР:

ЧОРВАЧИЛИКДА ЭНГ МАСЪУЛИЯТЛИ ДАВР БОШЛАНДИ. ФЕВРАЛЬ ЧОРВАДОРЛАР УЧУН СИНОВ ОЙИДИР. ҲАММАМИЗ СИНОВДАН МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТАЙЛИК. БУНИНГ УЧУН БАРЧА ТУРДАГИ ЧОРВА МОЛЛАРНИ МЕҲР БИЛАН ПАРВАРИШЛАЙЛИК ✦ ҚИШЛИ-ҚИРОВЛИ КУНЛАРДА ҚЎЙЛАР, ХУСУСАН СОВЛИҚЛАРГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК, ЧИҚИМГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК. ОТАРЛАР, ФЕРМАЛАРГА ҚЎШИМЧА ЁРДАМЧИЛАР БИРКИТАЙЛИК, ТУНГИ НАВБАТЧИЛАР СОНИНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК, МАСЪУЛИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК ✦ БИРОР БОШ ЧОРВА МОЛИ ОЗУҚАСИЗ, СУВСИЗ ҚОЛМАСИН. ЯНГИ ТУҒИЛГАН ҚЎЗИЛАРНИ ИССИҚ ХОНАЛАРДА САҚЛАЙЛИК. ЧОРВАДОРЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИДА ҒОЛИБ ЧИҚИШ УЧУН КУРАШАЙЛИК.

РУМИНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ, РУМИНИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ КЕНГАШИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Николае ЧАУШЕСКУГА

РУМИНИЯ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Ион Георге МАУРЕРГА

БУХАРЕСТ.

Қадрли ўртоқлар!

Шонли сана — мамлакатларимиз ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартноманинг 25 йиллиги муносабати билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, бутун совет халқи номидан ва шахсан ўз номимиздан сизларга, Руминия Коммунистик партияси Марказий Комитети, Руминия Социалистик Республикаси Давлат Кенгаши, Министрлар Советига ва Руминия Социалистик Республикасининг барча меҳнаткашларига самимий табриклар йўллаймиз.

Совет ва румин халқларининг туб манфаатларига мос бўлиб тушган, чинакам тенг ҳуқуқлилик ва дўстлик принципларига асосланган бу шартнома совет—руминия иттифоқчилик муносабатларини ривожлантиришда, Руминияда социализм ғалабаларини, мамлакатларимизнинг ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг халқаро позицияларини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнади. Қардош мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг замон синовидан ўтган марксча-ленинча принциплари ССР Иттифоқи билан Руминия Социалистик Республикаси ўртасида 1970 йил 7 июлда имзоланган дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномага ҳам асос қилиб олинди. Халқларимизнинг социализм ва коммунизм қуришда эришган ютуқларини, совет-румин дўстона ўзаро муносабатлари соҳасида тўпланган тажрибани, шунингдек халқаро вазиятда содир бўлган ўзгаришларни ифодаловчи ана шу ҳужжатда социализм, халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги иши манфаатлари йўлида сиёсий, иқтисодий, мудофаа, маданий соҳаларда ва бошқа соҳаларда совет-румин ҳамкорлигини янада ҳар томонлама чуқурлаштириш учун кенг имкониятлар яратилган.

Варшава Шартномасида ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида қатнашувчи давлатларнинг бирдамлиги ва ҳамжиҳатлиги учун, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг бирлиги ва жипслигини янада мустаҳкамлаш учун муттасил курашаётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Совет ҳукумати Совет Иттифоқи билан социалистик Руминия ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принциплари асосида мустаҳкамланиб, ривожланиб бориши учун бундан буён ҳам куч-ғайрат сарфлай берадилар.

Сизларга ва бутун румин халқига социализм қуришда, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун курашда янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Л. БРЕЖНЕВ	Н. ПОДГОРНИЙ	А. КОСИГИН
КПСС Марказий Комитетининг Бош Секретари	СССР Олий Совети Президиумининг Раиси	СССР Министрлар Советининг Раиси

ҚИШЛОВ—СИНОВ

ЧОРВАДОРЛАР

ЭНДИ чорвадорлар учун об-ҳаво маълумотини эшиттирамиз. Ҳар куни радио карнайлари, радиоприёмниклардан жаранглаб эшитилаётган бу таниш овозни минг-минглаб қўйчувонлар, молбоқарлар, йилқибоқарлар, туякашлар — қўйингчи, ҳамма диққат билан тинглайди. Шу дақиқадан бошлаб об-ҳаво қандай келишига қараб оёқ олади. Бухоро областининг шимолий яйловларида кечаси совуқ 40 даражадан юқори бўлиши айтилганда гала-гала қўйлар қўраларга олинади, қўлда озуқа, таннovда сув берилади. Борди-ю ҳарорат илиқ бўлиши, қор-ёмғир, шамол-бўронлар бўлмаслиги айтилса, қўралардаги қўй-қўзилар отарлардан унча узоқ бўлмаган яйловларга чиқарилади, ўшанда ҳам чўпон-чўлиқлар ҳар лаҳза хушёр туради. Ҳавонинг авзойи озгина бузилса бас, дарҳол қўй-қўзилар иссиқ қўйхоналарга қайтарилади.

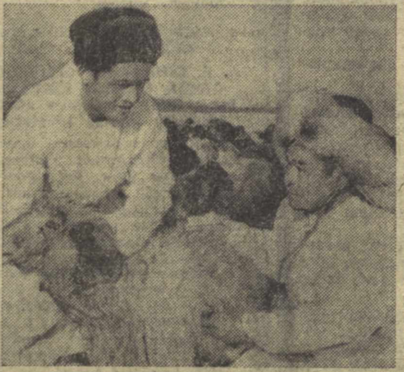

СУРАТДАГИ гала қўйларга қаранг. Булар «Октябрь 40 йиллиги» совхозига қарашли. Бугун радиодан ҳаво илиқ келиши айтилди. Чўпон-чўлиқлар қўйларни дарҳол яйловга чиқарди. Ер бетини қор қоплаган. Лекин жониворлар насибасини териб еяпти. Оёғи тинмаган қўйнинг — оғзи тинмайди дейдилар. Яйлов кезган қўйларнинг, аввало оёқ томирлари ёзилса, қолаверса, чўл ўтлари билан озиқланади.

Совхознинг 60 минг бош қоракўл қўйи шу тартибда боқиляпти. Фақат бугина эмас. Тунда қўйхоналарда қўшимча ем-хашак беriляпти, ҳарорат паст келган кезларда илиқ сув билан суғориляпти. Шунинг учун ҳам қўйларнинг семизлиги яхши, айниқса бўғоз совлиқлар соғлом бўлиб, қўзилай бошлади.

■ Конимех яйловларидан фоторепортаж ■

ИККИНЧИ СУРАТГА кўз ташланг. Унда (ўнгдан) бош чўпон Р. Ниёзбоев билан совхоз партия комитетининг секретари Х. Усмонов акс эттирилган. Хўжаназар Усмоновнинг касби зоотехник. Узоқ йиллар давомида отарлар, фермаларда ишлади. Ҳозир йирик партия ташкилотига раҳбарлик қиляпти. Айни кезда ўз мутахассислигини ҳам унутаётгани йўқ. Ҳар доим отарларда, чўпон-чўлиқларнинг хонадонларида бўлиб, қўйчиликни ривожлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, чорвадорлар турмуш фаровонлигини янада яхшилаш йўллари ҳақида суҳбатлашади, яйлов баҳодирларининг таклиф-мулоҳазаларини эшитади.

Бу йил яйловларда совуқ қаттиқ бўлди, қиш ҳамон қишлигини қиляпти. Х. Усмонов партия ташкилотининг раҳбари, мутахассис сифатида Раман Ниёзбоевнинг отарига келди. Унинг боқимидаги қўйларни бирма-бир кўздан кечирди. Хулоса шу бўлди:

— Қўйларнинг семизлиги яхши, совуққа бардош беради. Баҳорда ҳар қўйдан икки килограммга етказиб жун, эгиз қўзи олиш мумкин. Лекин бунинг шарти бор, қўйларни яна бир-бир ярим ой қўлдан қўшимча озуқа бериб боқиш керак, вақтида суғориб туриш зарур. Ҳаво совуқ кунларда вақти-вақти билан қўрада юргизиб турилмаса, зах ерда ётиб қолиб, ўпкаси шамоллайди, оқибатда бола ташлайди, касалланади. Бунга йўл қўймаслик керак. Қўйлар кўк ўтга тўйгунча қуриқ хашак, омухта ем билан боқилгани мақул. Кўк ўтга оғзи теккан қўйлар қуриқ хашакни емай қўяди. Бунга хушёр бўлиш керак.

Бош чўпон партия ташкилотининг секретаридан мусобақадошининг иши қандай бораётгани, қишлов қандай ўтаётганини билиб олди...

Совхознинг ҳамма отарлари, фермаларида иш ана шундай ташкил этилган. Хотин-эркак, кекса-ёш, ўсмир — ҳамма қўй-қўзиларни қишловдан тўқ ва семиз олиб чиқиш учун оёққа турган. Кўпнинг ҳаракати ишга баракат деганлар. Демак, совхозда қишлов даврида ҳам, ундан кейин ҳам чиқим бўлмайди. Бу маҳсулотнинг кўпайишида ҳал қилувчи омилдир.

Иссиқ жон иситмасиз бўлмайди, деганлар. Бу нақл жониворларга ҳам тааллуқли. Энди учинчи суратга нигоҳ ташланг. Ҳозирги қишли-қировли кунларда «Коммунизм» совхозининг чорвачилик мутахассилари ўз ўрнини отарларда, фермаларда деб билмоқда. (Ўнгдан): совхоз бош ветеринария врачи Тулен Шукуров ва 3-ферма врачи Рауф Ҳафизов ҳамма отарлардаги қўйларни, хусусан бўғоз совлиқларни қўрикдан ўтказяпти. касаллик аломатлари йўқми, қачон қўзилайди, она қорнида қўзининг ривожланиши яхшими... Хуллас, ҳар бош қўй-қўзи мутахассислар назоратида. Борди-ю бирор бош қўй ёки қўзи касаллангани аниқланса, дарҳол изоляция хонасига олиниб, ёрдам кўрсатилади, соғайгунча алоҳида озуқа рациони билан боқилади.

— Қўйларда қиш фаслида учрайдиган энг хавфли касаллик нима? — сўрадик Тўлен Шукурбековичдан.

— Ўпка шамоллаш касаллиги, — жавоб қилди у, — бу касаллик ҳозир деярли сезилмасада, баҳорга чиқиб ўз таъсир кучини кўрсатади, қўйларни тутдек тўкиб қўйиши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун ҳозир қўйларни энг ширали, тўйимли озуқалар билан боқиш, турли профилактик чораларни қўллаш керак.

Совхоз мутахассилари бой тажрибаларини ишга солиб, бирор бош жониворнинг чикимга чиқишига йўл қўймаётирлар, айни кезда иложи борича қўйларни қишловдан семиз олиб чиқишга бош бўлмоқдалар.

«СССР 50 йиллиги» совхози сўқим гўшти етиштиришга ихтисослаштирилган. Бу хўжаликда 6 минг бош қорамол гўштга топшириш учун боқиляпти. Суратда (чапдан) иккинчи бўлим бошлиғи Нурумбет Норбоев ҳамкасблари билан қорамолларни қиш фаслида семиртириш йўллари ҳақида маслаҳатлашяпти. Шуниси диққатга сазоворки, бўлимда боқувга қўйилган ҳар бош қорамол бир кеча-кундузда 800 граммгача семиряпти. Ем-хашак етарли, чорва моллари иссиқ бинолар билан таъминланган. Демак, қишлов бехатар ўтказилибгина қолмасдан, маҳсулот етиштириш кескин кўпайтирилади.

Ана шу суратлар билан ҳикоят этилган жанговор воқеалар Бухоро областининг чорвачиликка ихтисослаштирилган Конимех райони чорва яйловларида содир бўлмоқда. Қиш ўжарликлари, ҳамлалари азамат чорвадорларни заррача қўрқитаётгани йўқ. Улар марди майдонлик билан ҳалол меҳнат қилиб, халқ мулки, давлат бойлиги қўй-қўзилар, қорамолларни кўз қорачиғидек асрамоқдалар, келгусида маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, туёқ сонини оширишга мустаҳкам замин яратмоқдалар. Бунда партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари чорвадорлар орасида олиб бораётган ташкилотчилик-тарғиботчилик ишлари ҳал қилувчи роль ўйнамоқда.

Азиз чорвадор ўртоқлар! Қишнинг кўпи кетиб ози қолди. Яна бир ғайрат қилсак, уч ойлик оғир меҳнатга кўнгилдагидек якун ясаймиз. Бунинг учун шу кунларда ҳамма ўзини чорвадор ҳисобламоғи, зарбдор чорва фронтида бўлмоғи зарур.

М. НАЗАРОВ,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

Б. Мўминов фотолари.
ЎзТАГ фотохроникаси.

ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Медвежье-Надим-Пунга газ қувурини ётқизиш топшириқлари муваффақиятли бажарилганлиги учун СССР Олий Совети Президиуми 1973 йил 2 февраль Фармони билан энг яхши ўрнак кўрсатган ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

Ленин ордени билан «Нефтепроводмонтаж» тресги 10-ихтисослаштирилган бошқармаси пайвандлаш-монтаж бригадасининг бошлиғи П. И. Голованчук, «Тюменьгазмонтаж» тресги 2-комсомол-ёшлар монтаж бошқармаси монтажчи слесарлари бригадаси бошлиғи Г. П. Елистратов, «Нефтепроводмонтаж» тресги ихтисослаштирилган 11-бошқармаси монтажчи слесарлар бригадасининг бошлиғи В. Б. Тимохин, «Уралнефтегазстрой» тресги 6-қурилиш-монтаж бошқармаси қувур ётқизиш кранининг машинисти С. С. Шваюн мукофотландилар.

Октябрь Революцияси ордени билан 4 киши, Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан 32 киши, «Ҳурмат Белгиси» ордени билан 42 киши, «Шавкатли меҳнати учун» медали билан 60 киши ва «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан 58 киши мукофотланди.

Фармон «СССР Олий Советининг ведомостлари»да ва маҳаллий матбуотда эълон қилинади.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ СУТ

Тошкент яқинидаги «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси сут-товар фермасининг чорвадорлари қиш мавсумида ҳам сигирлардан кўп сут соғиб олмоқдалар. Бу ерда 120 бошдан кўпроқ сигир боқилмоқда. Сигирларнинг ҳар биридан кунига ўн литр ва бундан ҳам кўп сут соғиб олинмоқда. Ферма ана шундай маҳсулот етиштиришни доимо кўпайтириб, ҳар куни графикдан ташқари сут топширмоқда. Ўтган ўн кун ичида шундан аввалги ўн беш кун мобайнида олинган миқдорда — 72,5 центнер сут соғилди.

Бунга чорва молларни зўр ғамхўрлик билан парвариш қилиш натижасида эришилмоқда. Бу ерда сигирларнинг ҳаммаси сермаҳсул. Уларга хилма-хил озуқа етарли миқдорда берилмоқда. Қиш мавсумидаги рационда силос, сенаж, беда пичани, кунжара, омихта ем бор.

Ферма ходимлари чорвадорларнинг Бутуниттифоқ мусобақасига қўшилиб, сигирлар маҳсулдорлигини кескин кўпайтиришга қарор қилдилар. (ЎзТАГ).

КУН ТАРТИБИДА— ЎЗАРО ТЕКШИРИШ ЯКУНЛАРИ

ҚАРШИ, 2 февраль. (ЎзТАГ). Бу ерда Сурхондарё области ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари иштирокида Қашқадарё область партия комитетининг кенгайтирилган бюроси бўлди.

Ўзаро текшириш бригадасининг раҳбари, Сурхондарё область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Л. П. Бутиков ўзаро текшириш якунлари тўғрисида, кузги-қишки қишлоқ хўжалик ишларининг, техникани тайёрлаш, чорва қишловини ўтказишнинг бориши тўғрисида ахборот берди.

Ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари Ульянов, Қарши ва Китоб районларида кўкламги экиш кампаниясига яхши тайёргарлик кўрилаётганини таъкидлаб ўтдилар. Шу билан бирга улар областнинг бир қанча хўжаликларида чорва қишловига етарли эътибор берилмаётганлигини, экиш ишларига кўнгилдагидек тайёргарлик кўрилмаётганлигини кўрсатиб ўтдилар.

Қашқадарё область партия комитетининг иккинчи секретари И. И. Головачев якунловчи нутқ сўзлади. У ўзаро текшириш бригадаси билдирган мулоҳазаларни Қашқадарё областининг меҳнатчилари ҳисобга олиб, бутун куч-ғайратларини беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили давлат планлари ва мажбуриятларини бажаришга сарфлайдилар, деди.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

◆ ҚЎҚОН. Мотор ремонти заводи «МВ-16» маркали ер текислайдиган кичик ҳажмли агрегат ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бу агрегат пахта далаларини экишдан олдин текислашга мўлжалланган. Агрегат қулай бўлиб, пухта ишлайди.

Йил охирига қадар Урта Осиё республикаларидаги пахтакор хўжаликлар ана шундай ер текислагичлардан дастлабки 850 тасини олади.

◆ ХИВА. Бу ерда Наип—Хива магистрал газ қувурини ётқизиш бошланди. 150 километрли трасса Наип табиий газ конини қитъалараро Урта Осиё — Марказ газ қувури билан боғлайди. Бу ерга кунига беш миллион куб метрдан ортиқ арзон ёқилғи келади.

◆ ОЛМАЛИҚ. Олмалиқ мебель фабрикаси ишлаб чиқаришни ўзлаштирган уй-жой мебель набори «Аурика» деб аталади. Комплекс замонавий формаси, полиэфир лаклар билан пардозланганлиги билан ажралиб туради. Бу мебель наборининг ҳаммаси девор бўйлаб яхлит блок қилиб йиғиштирилади. Харидорлар шу йилнинг ўзидаёқ дастлабки «Аурика» наборларини оладилар.

◆ ЗАРБДОР. Ҳозир бу ерда қад кўтараётган элеватор ишчилари учун уй-жой посёлкаси қурилиши бошланди Посёлкада саксонта икки қаватли коттеж, савдо маркази, маданият уйи, спорт комплекси, сузиш ҳовузи, мактаб, болалар боғчаси ва яслиси, маданият ва истироҳат боғи қурилади.

◆ ТОШКЕНТ. Шаҳардаги мебель корхоналари иккита йирик ишлаб чиқариш комплексига бирлашди. Мебель фабрикаларининг бир қисми бош корхона бўлган «Шарқ» фирмаси составига кирди. 1-Фабрика Тошкент мебель комбинатига бирлашди. Корхоналарни бундай бирлаштириш цех ва корхоналарни технологик ихтисослаштиришни жорий этиш, уларнинг унумдорлигини 15-20 процент оширишимконини беради. (ЎзТАГ).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

УРТОҚ Д. С. ПОЛЯНСКИЙНИ СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Дмитрий Степанович Полянский СССР қишлоқ хўжалиги министри қилиб тайинлансин ва шу муносабат билан у СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил, 2 февраль.

ЎЗБЕК АВИАТОРЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармасининг коллективи аэрофлотнинг 50 йиллик юбилейини меҳнат муваффақиятлари билан кутиб олди. Республика граждан авиациясининг меҳнатчилари муҳим сана шарафига социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ҳозирги беш йилликнинг учинчи йили биринчи ойи давлат планини муддатидан илгари тугалладилар. Топшириқдан ташқари 7 миллион пассажир-километр иш бажарилди.

Ҳозир ўзбек авиаторлари беш йилликнинг учинчи йили халқ хўжалик планини муддатидан олдин бажариш учун бутуниттифоқ мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарорга жавобан ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТЛИК ЎРТОҚЛАР, МУСОБАҚАЛАШАЙЛИК!

ОЛМАОТА. Бу ерда Олмаота партия, совет, касаба союз ва комсомол активларининг, корхоналар ва муассасалар коллективлари вакилларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1973 йил халқ хўжалик планини муддатидан аввал бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарорини бажаришга доир вазифаларни муҳокама қилдилар. Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ф. И. Мочалин доклад қилди.

Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилига мўлжалланган социалистик мажбуриятлар қабул қилинди.

Олмаота меҳнаткашларининг делегацияси яқинда Тошкентга бориб қардош Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашларини социалистик мусобақага чақирган эди. Йиғилишда сўзга чиққан Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари И. И. Федоринов тошкентликлар олмаоталикларнинг мусобақалашишга қилган даъватини қабул этганликларини айтди.

(ТАСС

ДОЛИНКАДА УЧРАШУВ

ОЧЕРК

У мактабда ҳар сентябрь ўқиш бошланганида, дарсни шогирдларига ўша, ўзи учун муқаддас воқеани гапириб беришдан бошларди. Иссиқкўл областининг Долинка қишлоғида яшайдиган деярли ҳамма одамлар бу воқеани ундан бир неча марталаб эшитишган, корачадан келган, истараси иссиққина ўзбек йигитининг образи улар учун замонавий қаҳрамондай бўлиб қолганди.

У — Плишаков Григорий Иванович. Долинка қишлоғида мактаб директори бўлиб ишлайди. Тарихдан дарс беради.

Ўзбек йигити эса — Сиддиқов Бувахўжа Умархўжаевич. Фармацевт. Тошкентда «Главташкентстрой»нинг 1-уйсозлик комбинатига қарашли 573-дорихона бошқарувчиси.

Улар илк марта уруш кетаётган 1942 йили Чкалов шаҳрида Ворошилов номли 1-авиация билим юртида ўқиб юрган кезларида танишиб қолишди. Шу-шу Григорий уни Борис деб атай бошлади. Ўша йилнинг апрелида улар ўқишни тамомлаб, 4-класс ҳарбий учувчилари бўлиб етишишди.

Ўқишни битиришгач, улар ҳарбий сафга тизилишган, билим юртининг бошлиғи — қоматдор авиация генерал-лейтенанти уларни қисқача табриклаб бундай деганди:

— Ўртоқлар, фронтда самолётлар етишмаяпти. Шу сабабли ҳозирча учувчи бўлиб жангга киришингизга имконият йўқ. Лекин оддий солдат бўлиб фронтга боришингиз мумкин. Фронтга кўнгилли оддий солдат сифатида боришни истаганлар икки қадам олға чиқсин!

Ўшанда юз берган ҳодиса Бувахўжа ака билан Григорий Ивановичнинг сира ёдидан чиқмайди: генералнинг гапи тугаши билан 80 кишидан иборат саф, худди келишиб қўйгандек, баравар икки қадам олға босганди.

Шундай қилиб, билим юртини битирган ҳамма кўнгиллилар қатори улар ҳам Ҳаракатдаги армияга 2-ўқчи дивизия сафига қўшилишди.

Бу вақтга келиб немис-фашист босқинчиларининг урушни «яшин тезлигида тугатиш» планлари барбод бўлган, уларнинг катта-катта армиялари Москва бўсағаларида қақшатқич зарбаларга учраганди. Гитлерчилар энди Волга орқали ўтиб, пойтахтга хужум қилишни мўлжалламоқда эдилар.

2-дивизия жангчилари қаторида Бувахўжа билан Григорий ҳам Сталинград ҳимоячилари сафига қўшилишди. Волга бўйидаги шиддатли жангларда Бувахўжа Сиддиқов — взвод командири, Григорий Плишаков эса оддий ўқчи сифатида иштирок эта бошлашади.

— Ноябрь ойининг совуқ ва ёғинли кунларидан бирида, — дея уруш лавҳаларини эслайди Бувахўжа ака, — бизнинг рота душман ҳужумига учради. Уч кун давомида даҳшатли ва қонли жанглар бўлди. Душман ҳужумни артиллерия тайёргарлиги билан бошлаб, минавозлик ва самолётлардан бомбардимон қилиш билан кучайтира кетди. Ери кўк ларзага келиб, чор-атрофимиз аланга ичида қолган, худди ҳаммаёқ остин-устин бўлаётгандай эди.

Плишаков иккаламиз ёнма-ён окопдан туриб гитлерчилар самолётларини ўққа тутмоқда эдик. Кутилмаганда ёнгинамизга визиллаб снаряд келиб тушди. Ҳар иккимиз ҳам окопга қулаганимиз эсимда. Ўша заҳоти кўз олдим қоронғилашиб кетди. Ҳушимни йўқотдим...

Бувахўжа Сталинград ҳарбий госпиталларидан бирида ҳушига келди. Боши, елкалари оқ бинт билан қисиб боғланган. Ҳамма ёғи зирқираб оғрирди. Ёнидаги каравотга қаради. Плишаков ётарди. Григорийни ундан ҳам баттарроқ қилиб дока-бинтларга ўраб ташлашганди.

Улар госпиталда бир ойча даволанишди. Ниҳоят, бир ойдан сўнг уларни текшириб кўрган врачлар комиссияси Плишаковни жангга мутлақо яроқсиз деб топишди. Чунки у хотирасини мутлақо йўқотиб қўйган, ўзи юра олмас, бир оғиз гап гапиришга ҳам тили келмасди. Айтадиган бирдан-бир сўзи «Борис, Борис..» эди, холос. Бувахўжага эса бир ойча дам олғанидан сўнг врачлар яна жангга қайтиши мумкинлигини билдиришди.

Шунда дивизия қўмондонлиги сержант Сиддиқовга кутилмаган топшириқ беради. Унга жангга қайта киришдан олдин Плишаковни уйигача олиб бориб қўйиш буюрилади.

Бувахўжа Григорийни елкасига опичлади-ю, хаё-ҳув деб Қирғизистонга қараб йўл солди. Эҳ-ҳе, озмунча азоблар тортмади дейсизми йўлда. Кун совуқ, ёғингарчилик. Бунинг устига транспорт йўқ. Сталинграддан ярадор шеригини гоҳ яёв опичлаб, гоҳ дуч келган поездда, баъзида эса бошқа томонларга адашиб кетиб, яна орқага қайтиб, минг азоб билан 18 кун деганда Фрунзега етиб келди. Фрунзедан Григорий яшайдиган Долинка қишлоғигача эса янз 500 километрча йўл босиш керак эди. Бу йўлни ҳам кечани кеча, кундузни кундуз демай, не-не азоблар билан босиб ўтди-ю, ярадорни ўзи туғилиб ўсган хонадонига олиб келиб топширди. Бу пайтга келиб Григорийнинг аҳволи жуда оғирлашган, ҳансирар, тўхтовсиз йўталарди. «Бир ҳафталик умри қолдими, йўқми шўрликнинг. Ҳар ҳолда уйига олиб келганим яхши бўлди» — Бувахўжа шундай кўнглидан кечиради-ю, орқага, яна фронтга қайтади.

Шундан кейин сержант Сиддиқовнинг ҳаёти шиддатли фронт йўлларида ўта бошлайди. 337-дивизия сафида Польша, Румыния, Венгрия, Чехословакия, Югославия ва Австрия тупроқларини фашист босқинчиларидан озод қилишда қатнашди. Бу даврда «Қизил юлдуз» ордени ва 10 чоқли жанговар фахрли медаллар билан тақдирланди.

1945 йилнинг 8 май куни, яъни Совет жангчиларининг гитлерчилар устидан шонли ғалаба қозонишига бир кун қолганида, Бувахўжа Австрияда қаттиқ яраланади. Тўрт ойча госпиталда ётиб даволангач, сентябрь ойида Улуғ Ватан урушининг 1-группа инвалиди сифатида Тошкентга қайтади.

Юрагида ўти бор, томирларида чин ватанпарварлик қони уфуриб турган ёш йигит урушдан кейинги тинч қурилиш йилларида ҳам тиниб-тинчимайди. Ўзининг илгариги севимли касби —фармацевтлик бўйича қизғин иш бошлаб юборади. Партия ва ҳукуматимизнинг топшириғини сидқидилдан бажариб, республикамизнинг олис область ва районларида дорихоналар ташкил этиш ва уларнинг ишини оёққа турғазишда бевосита иштирок этди. Чиноз, Ўрта Чирчиқ, Калинин, Оққўрғон, Янгиер каби район қишлоқларида кўплаб дорихоналарга асос солади. Оҳангарон цемент комбинати қурилиши умумхалқ қурилиши деб эълон қилинганида, сира иккиланмай бу ерга келади. Қурувчиларнинг дори-дармонга бўлган эҳтиёжини қондиришга киришади.

Деярли бутун умрини республикамизнинг олис район ва қишлоқларига фармацевтика хизмати кўрсатишга бағишлаган бу тиниб-тинчимас ўзбек зиёлисининг ҳаётида ўтган йили ғаройиб воқеа юз берди.

Тасодифни қарангки, у ёз пайтида Иссиққўлга, Долинка қишлоғи яқинидаги пансионатга оиласи билан дам олгани келади. Ана шунда илк марта Плишаковни эслайди. Бечора тирикмикан? Тирик бўлса, болачақалари бордир. Ҳар ҳолда бир суриштириб кўриш керак.

Маҳаллий бир қирғиз йигитининг гапларидан маълум бўлдики, Григорий Плишаков ҳаёт экан. Ҳозир у Долинка қишлоғининг баобрў одамларидан бўлиб, фарзандлари ҳам бор экан. Ўзи мактаб директори эмиш. Буни қаранг-а!... Ўзи билан бир кўришишса хўп ажойиб иш бўларди-да!

Шундай қилиб, орадан ўттиз йил ўтгач, улар қайта учрашдилар. Бувахўжа ака қирғиз йигити ёрдамида аввал қизи билан кўришди. Кейин қизи уни отасининг олдига бошлаб борди.

Плишаков — эллик ёшлардаги малла сочли, барваста қомат, хийла келишган одам уларни эшиги остонасида кутиб олди. У Бувахўжа акага бир қараб қўйди-ю, лекин танимади. Саломлашишгач, қизига мурожаат қилди:

— Қизим, танишингни уйга олиб кир, — деди.

Қизи кулимсираб жавоб берди:

— Дада, бу киши менинг эмас, сизнинг танишингиз бўлади. Григорий Иванович Бувахўжа акага тикилиброқ қаради-ю, яна қизига юзланиб:

— Кечирасан, қизим, мен бу одамни биринчи кўриб турибман, — дея жавоб қайтарди.

Бу гап анчайин ҳаяжонини босиб олишга улгурган Бувахўжа аканинг иззат-нафсига теккандай бўлди.

— Мени танимадингми, дўстим? — деди у Плишаковга тик қараб.

— Йўқ. Мен сизни илгари сира кўрмаганман.

— Наҳотки танимаётган бўлсанг? Яхшироқ қара!..

Бирдан Плишаковнинг чеҳраси ўзгарди. Юзида ҳаяжон ифодаси балқиди:

— Чкаловда авиация мактабида ўқиганимиз эсингдами? Сталинград остоналаридаги жанглар-чи? Окопда ёнма-ён туриб фашист самолётларига қар-та ўқ узганимизни унутмагандирсан?... Кейин госпиталда ётганимиз... Уйга қайтиш...

Григорий ортиқ чидаб туролмади. Бўғизига келиб тиқилган йиғини қайтариш учунми, бақириб юборди-ю, ўзини Бувахўжа ака томон отди:

— Борис!!.. Дўстим!.. Азизим!...

Барибир бўлмади. Хўнграб йиғлаб юборди. Йўқотган дўстини қучоқлаб, тўхтовсиз ўпаркан:

— Кечир мени, дўстим! Сени шу чоққача қидириб тополмадим. Кечир Борис! Дарров таний олмаганим учун ҳам кечир! Менга фақат исмингнигина қолдириб кетган экансан. Хоҳ ишон, хоҳ ишонма, исмингни бир минут ҳам ёдимдан чиқармадим!... — дея такрорларди.

Бувахўжа ака эзилиб кетди. Беихтиёр унинг кўзларига ҳам ёш келди.

Бу пайтда уларни ўраб олган Плишаковнинг фарзандлари ва қишлоқ аҳолиси кап-катта икки одамнинг бундай ғалати аҳволга тушиб қолганини ҳаяжонланиб кузатиб туришаркан, деярли ҳаммасининг ҳам кўзларига ёш томчилари сизиб чиққанди.

Плишаков бирдан фарзандларига юзланди:

— Бу одам менинг халоскорим, бу одам чинакам инсон! Қани, тиз чўкиб унинг оёғини ўпинглар! Унга таъзим қилинглар! Шу одам бўлмаса, мен ҳам бу дунёда юрмасдим. Сизлар ҳам!...

Бувахўжа ака қуролдош дўстини зўрға тинчитди.

— Сенинг келганинг шарафига катта базм қиламиз, дўстим! Қўй сўямиз! — ўзида йўқ хурсанд эди Плишаков.

Григорий Ивановичнинг қадрдони келибди, урушда неча кунлаб опичлаб кўтариб Долинкагача олиб келиб, қўйиб кетган ўша Борис исмли ғаройиб дўсти келибди, деган хабар қишлоқ бўйлаб яшин тезлигида тарқалди. Бир пасда бутун қишлоқ йиғилиб келди. Қўй сўйилди. Катта дастурхон тузалди. Плишаков қайта топган дўстини уч кунгача роса меҳмон қилди.

...У мактабда ҳар сентябрь ўқиш бошланганида, дарсни шогирдларига ана шу ўзи учун муқаддас воқеани гапириб беришдан бошларди. Иссиққўл областининг Долинка қишлоғида яшайдиган деярли ҳамма одамлар бу воқеани ундан бир неча марталаб эшитган, корачадан келган истараси иссиққина ўзбек йигитининг образи улар учун афсонавий қаҳрамондай бўлиб қолганди.

Ҳожиакбар ШАЙХОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР Фанлар академиясининг Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика илмий-тадқиқот институти онтогения ва филогения лабораториясининг ходимлари ўтган йили ёзда ғарбий Ўзбекистонда ноёб металларни қидириб топишда қатнашдилар. Суратда: геология-минералогия фанлари кандидати М. Исмоилов ва кичик илмий ходим А. С. Балакина «Лангар» конида топилган вольфрам маъдани намуналарини текширишмоқда.

И. Глауберзон фотоси.

УНВОНЛАР МУБОРАК!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Қ. ҲАКИМОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЎҚИТУВЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали педагогик иши ва республикада халқ маорифини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Тошкент шаҳар Собир Раҳимов район Ўқитувчилар уйи ҳузуридаги пенсионерлар кенгашининг аъзоси Қаюм Ҳакимовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. Я. СТИМБАНГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали фаолияти ва бадиий-безатиш соҳасидаги хизматлари учун Тошкент «Рассом» бадиий комбинатининг рассоми Александр Яковлевич Стимбанга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ғ. ТОЖИАЪЛОЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ва самарали концерт-ижрочилик фаолияти учун Ўзбекконцерт ва Ўзбекистон Давлат эстрадасининг артисти Ғулом Тожиаълоевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. В. ВАРЛАМОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АЛОҚА ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республика алоқа органларида кўп йиллар ва самарали ишлаганлиги учун Тошкент шаҳар телефон тармоқлари бошқармасининг инженери Василий Васильевич Варламовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган алоқа ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. М. ЕСИПОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЎРМОН ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Тоғ ўрмонларини сақлаш ва тиклаш соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги учун Чотқол давлат тоғ ўрмон заповедниги директори Виктор Михайлович Есиповга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўрмон ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. Л. ЛУТФИЛЛИНГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САВДО ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Савдо ташкилотларида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва савдо-сотиқни ривожлантириш ишидаги хизматлари учун Андижон шаҳар промторги директори Сульга Лутфуллович Лутфуллинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 2 февраль.
Тошкент шаҳри.

АХБОРОТ

ҚИШЛОҚЛАРДАН ДАРАКЛАР

МАЙДОН КЎРКИ

Яйпан посёлкаси йилдан-йилга шаҳар қиёфасига кириб бормоқда. Фарғонанинг Ўзбекистон райони маркази ҳисобланувчи бу шаҳарсифат қишлоқда уч қаватли яна бир кўркам бино қад кўтарди. Иморатга райижроком аппарати кўчиб кирди. 100 дан зиёд хонага эга бўлган бино олдидаги каттагина майдонда эса жаҳон пролетариатининг доҳийси В. И. Ленинга ҳайкал ўрнатилди. Майдонга кўркамлик ва салобат бахш этган доҳий ҳайкалининг тантанали очилиш маросимида Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ф. Шамсуддинов иштирок этди.

А. ПАТТОЕВ.

ЯККАБОҒЛИКЛАР МАМНУН

Меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш ишлари тобора яхши йўлга қўйилмоқда. Бундай хизматлардан яккабоғликлар ҳам мамнун. Яқинда Қашқадарё областининг мазкур районида бир йўла 500 точкага хизмат кўрсатадиган янги автомат-телефон станцияси фойдаланишга топширилди.

Район матлубот жамиятининг Янгиобод посёлкасида эса икки қаватли «Шодлик» универсал магазини фойдаланишга топширилди.

Ж. БОБОЕВ.

30 ЕНГИЛ МАШИНА

Андижон областининг Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхози кўп тармоқли хўжаликлардан саналади. Колхозининг юқори ҳосил усталари хўжаликни бойитиш билан бирга, катта даромад ҳам олмоқдалар. Биргина ўтган йил якунига кўра, «оқ олтин» ижодкорларидан бригада бошлиғи Х. Сафохонов, моҳир механизатор М. Пўлатов, механизатор қизлар сардори Х. Отақўзиевалар «Москвич» енгил автомашинаси сотиб олдилар. Энди колхозда ўз енгил машинасига эга бўлганлар 30 кишига етди.

Т. МАВЛОНОВА.

* * *

Шунингдек, редакциямизга Хоразм областидан Қ. Ҳайитбоев, О. Ражабов, тошкентликлар Ю. Файзиев, Б. Бектемиров, Сирдарё областидан О. Аҳроров, Ф. Қўнишев, С. Бобобеков, Фарғона областидан Н. Асадов, Ш. Тошматов, Б. Худойберганов, самарқандлик У. Саидов, Наманган областидан З. Каримов, бухоролик А. Ҳайдаров, пискентлик О. Қурбонов, Андижон областидан М. Утанов, мурманский Т. Собиров, душанбалик А. Ғаффоровлар ҳам хабарлар йўллашган.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

«ҲУЖЖАТГА ЭЪТИБОР ШУМИ?»

Газетамизнинг 1972 йил 18 октябрь сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган танқидий мақолада бир қатор олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомловчиларга берилаётган дипломларни тўлдиришда йўл қўйилаётган камчиликлар кўрсатилганди.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигидан шундай жавоб олинди: мақола министрлик коллегиясида муҳокама қилинди. Унда келтирилган фактлар тўғри. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомловчиларга бериладиган дипломларни тўлдирган вақтда СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг инструкциясига хилоф йўл тутганликлари учун Хоразм давлат педагогика институтининг ректори А. Мадраҳимов, республика рус тили ва адабиёти институтининг ректори В. Решетов, Марғилон молия-экономика техникумининг директори Р. Фозилов, Тошкент авиация техникумининг директори А. Поросьянц, Сурхондарё область педагогика билим юртининг директори А. Ражабов, Қўқон коммунал хўжалик техникумининг директори Н. Раҳимовлар огоҳлантирилдилар. Уларга ўқув юртини тамомлаганлик ҳақидаги дипломлар ва бошқа ҳужжатларни расмийлаштиришда хатога йўл қўйган шахсларни жавобгарликка тортиш топширилди.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг раҳбарларига газета мақоласини кадрлар бўлимларининг коллективлари ўртасида муҳокама қилиш, унда ўқув юртини тамомлаганлик ҳақидаги ҳужжатларни расмийлаштиришга алоқадор бўлган барча ходимларни иштирок эттириш таклиф этилди.

Суратда: Фарғона область, Олтиариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг тажрибали пропагандистларидан Х. Ғафуров ва М. Абдуназаров машғулотга тайёрланмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

Ажаб савдолар

ЁЗДА КЕЛИНГ

Шофёр Гарачов олис Қизилқумдаги чорва молларига емхашак ташлаб қайтгач, ярим кечада машинаси билан Лойишдаги меҳмонхона яқинида тўхтади. У кечани шу ерда ўтказмоқчи эди. Меҳмонхона эшигини тақиллатди.

— Марҳамат, марҳамат, — дея эшикни очди навбатчи Мамасоли Турдибеков.

Турдибеков меҳмонни иккинчи хонага киргизди. Хона ниҳоятда совуқ эди.

— Вой-бў, ҳамма жойларингиз ҳам мана шунақами? — ҳайрон бўлди Гарачов.

— Шунақа. Кўмир олганимиз йўқ. Яна битта кўрпа бераман, устингизга ташлаб ётаверасиз.

Меҳмон устига икки кўрпа ташлаб олса-да, исимади. Ўтган қишдан буён бирор марта ҳам иситилмаган печка холодильникдан фарқ қилмас эди.

Меҳмонхонанинг тўрт, беш ҳамда олтинчи хоналарида истиқомат қилувчи ўртоқ Очилов бошлиқ 3- Даҳбед қурилиш-монтаж участкасининг ўн ишчиси ҳам бу ерда талай кундан бери совуқ қотиб ётибди. Улар ҳар куни хоналарининг иситилишини навбатчидан талаб қилишади. Навбатчи Мамасоли Турдибеков уларнинг арзларини Оқдарё район коммунал хўжалик бўлимининг мудири ўртоқ Сайфиддиновга етказади. Мудир:

— Яқинда кўмир келади, кейин иситамиз, — деган ваъдадан нарига ўтмайди.

Меҳмонхона иситилмаганлиги устига, бу ердаги эшик ва ромлар бутун бўлса кошки эди. Игнадек туйнукдан туядек совуқ бемалол ўтиб кетади, дейишади. Эшик ва дарчалардаги табиий форточкалардан қанча совуқ ўтиб турганлигини чамалаб кўриш қийин эмас!

Шофёр Гарачов эрталаб йўлга отланар экан, навбатчи Мамасоли Турдибеков уни хушмуомалалик билан кузатиб қўйди:

— Бизга келадиган бўлсангиз, ёз кунларида келинг, меҳмон. Хоналаримиз баҳаво бўлади.

Район коммунал хўжалик бўлимининг мудири ўртоқ Сайфиддинов совуқ қотиб қолишдан чўчиб, узоқ вақтдан буён меҳмонхонадан хабар олмай юрибди. У ҳам бу ерга ёзда келса ажаб эмас.

Соли ХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири, шахсий пенсионер.

КАЙФИЯТЛАРИ ҚАЛАЙ?

Автопарк учун янги бинолар, узун-қисқа айвонлар керак бўлиб қолди. Ремонт-қурилиш бошқармаси эса шундай иморатлар қуради, эскиларини ремонт қилади. Масала равшан, уларнинг бири қуришга, иккинчиси қурилишга муҳтож.

Бир-бирига муштоқ икки одам топишганда доимо яйраб кетади. Ана шунинг учун автопарк директори А. Марасулов ремонт қурилиш бошқармасининг бошлиғи А. Шишкановни таниганидан ғоят хурсанд эди. Икковлан бир қучоқ ҳужжатларни имзолашгандан кейин бирлари — буюртмачи, бирлари — пудратчи бўлдилар. Ана шунда буюртмачи билан пудратчининг кайфиятларини кўрсангиз эди! Кайфиятни ҳам ўлчаб қўядиган асбоб бўлса-да...

— Азиз буюртмачим, буюринг, — тантанавор мурожаат қилди Шишканов. — Нима қуриб берай? Кўз очиб юмгунча қаср қуриб берайми? Шоҳона қаср? — у қўли билан ҳавода Петр I нинг қасрини чиза кетди.

— Қасрни қўятуринг, кўп шишинманг, ўртоқ Шишканов, битта айвон ва битта клуб қуриб берсангиз бўлади. Фақат тезроқ, аҳволимиз чатоқ, техникамиз далада турибди.

— Ҳе, нималар деяпсиз. Буюртмачининг гапи — бизга қонун. Билиб қўйинг, космик асрда яшаяпмиз, айвонни 1969 йил, клубни 1970 йил қабул қилиб оласиз. Розимисиз?

Автопарк директори шодлигини яширолмасди:

— Миннатдорчилигимни нима билан исботлашни билолмайман, ўртоқ пудратчи!

— Бемалол исботлашингиз мумкин.

— Нима билан?
— Пул билан.
— Қанча?
— 50 минг сўм.
— Уҳ-у, у-ҳу у-ҳу!

Директорни йўтал тутиб қолди. Лекин барибир, ноилож, шартномага биноан буюртмачининг ёнидан пудратчининг ҳамёнига жарақ-жарақ пуллар тушаверди. Шундан сўнг пудратчилар 1969 йил айвонни (КПП биносини), 1970 йил клуб биносини битиришни қатъий ваъда қилиб, пойдевор қурилишини бошлаб юбордилар. Заб пойдевор бўлди-да. Фақат... 1969 йил айвон пойдевори, 1970 йилда аранг клуб пойдевори битди. Пойдевор қўйилди-ю, ҳурматли пудратчилар ёппа-ёруғ кундуз куни йўқолиб қолдилар. Буюртмачининг кайфияти бузилди. Автопарк директори пудратчилар бошлиғини аранг тутиб олди. Бу пайт улар бошқа жойда янги пойдеворлар қуриш билан банд эди.

— Ўртоқ Шишканов, мумкин бўлса ваъдани бажариб қўйсангиз. — Айвон биносини...

— Бу беш йилликда биз фақат пойдевор қурамиз, — жавоб қилди пудратчи.

— Сабаб?!

— Сизга сабаб керакми! Марҳамат, неча қоп?! Материал йўқ, ғишт йўқ... — эснади Шишканов. — Мана сабаб!

Автопарк машиналари бир неча кун турли тарафдан ғишт ташиди. Лекин Шишканов янги баҳона топди:

— Цемент йўқ.

Автопарк машиналари цемент таший бошлади. Лекин пудратчи унга қадар янги ишкал чиқариб турди:

— Одам йўқ.

Автопарк энди одам излаётган эди, ўртоқ Шишканов олдиндан огоҳлантириб қўйди:

— Одам қидириб овора бўлмагин, шўрлик буюртмачи, одам топилар, лекин тош йўқ, тупроқ йўқ, терак йўқ, тол йўқ, энг муҳими... кайфият йўқ!

Ўртоқ Марасулов энди тушунди, қурилиш учун тош ҳам эмас, темир-терсак ҳам, тол ҳам эмас, кайфият, яъни ҳафсала, қолаверса масъулият керак экан. Шу-шу тўрт йилдан буён Гулистон шаҳар автотаксомотор парки ҳовлисида нақд 50 минг сўмга тушган пойдеворлар қаққайиб турибди. Ундан на уй ўрнида, на ер ўрнида фойдаланиб бўлади. Иложсиз қолган автопарк коллективи Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти министрлигининг ремонт-қурилиш трестига қарашли Сирдарё область қурилиш бошқармаси бошлиғи Алексей Николаевич Шишкановга эртаю кеч яхши кайфият тилаб юрибди. Ўртоқ Шишканов эса бу беш йилликда фақат пойдеворлар қуриш билан банд, келгуси беш йилликда уларни ремонт қилишга киришса, ажаб эмас.

Лекин бизни бир нарса қизиқтириб қолди. Хўш, ўртоқ Шишкановнинг кайфиятида тутуруқ йўқ экан, республика Автомобиль транспорти министрлиги ремонт-қурилиш трестининг бошлиғи ўртоқ Димитрий Георгевич Духанининг кайфиятлари қалай экан? Гап мана шунда.

Ш. УБАЙДУЛЛАЕВ.

Фотолавҳалар

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг саноат, қурилиш ва транспорт ходимларига қарата чиқарган 1973 йил қарори республикамиз саноат корхоналари коллективларини янги-янги меҳнат ғалабалари сари отлантириб юборди. Илғор саноат корхоналари бўйлаб ҳал қилувчи йил социалистик мусобақаси кенг қулоч ёйди. Йиллик планни барвақт уддалаш учун қизғин кураш бошлаган ҳар бир цех, бригада ва ишчилар ўз зиммаларига конкрет топшириқлар, оширилган мажбуриятлар олиб меҳнат қилишяпти. Суратларда: (чапдан) 1. Марғилон атлас фирмасининг илғор тўқувчилари Р. Нишонова ва М. Мамажоновалар тайёр маҳсулотларни кўздан кечиришяпти. 2. Фарғона тўқимачилик комбинатининг кекса ишчиси, моҳир ип йигирувчи Е. П. Лихачева йигирув дастгоҳлари ёнида. 3. Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси 7- цехининг пешқадам ишчиси Ш. Зиёев иш устида.

А. Тўраев фотолари.

ҲОЗИРГИ ЁШЛАР

Эркин ВОҲИДОВ

Ўзбекистон комсомоли мукофотининг лауреати.

Қари толга суяб
Ирғай асони,
Оқсоқол сўрига аста ёнбошлар.
Хаёлдан ўтказар кори дунёни:
«Эҳ ҳозирги ёшлар,
Ҳозирги ёшлар!».

У аср тенгдоши.
Бутун умр энди
Кеча кўрган тушдай кўзи олдида,
Йигирма ёшида амирни енгди,
Водийга сув очди ўттиз олтида.

Ёшлигини эслар.
Уф тортар секин.
Салгина чимрилар оқ тушган қошлар.
«Биз ҳам ёш бўлганмиз бир маҳал,
Лекин
Бошқачароқ чиқди ҳозирги ёшлар».

У колхоз тиклади.
Янги юрт қурди.
Босмачига қарши от сурди Ўктам.
Жангу жадалларнинг барини кўрди.
Кўрди очликни ҳам,
Юпунликни ҳам.

«Бизга хаёл эди,
Туш эди фақат
Тўкин дастурхону лаззатли ошлар.
Бахти боқий бўлсин,
Аммо бу жаннат
Қадрин билармикин ҳозирги ёшлар!»

Кўз олдидан ўтар қирқ биринчи йил,
Масков бўсағаси.
Аччиқ қаҳратон.
Агар қулатмаса дайди ўқ сабил,
Берлиндан қайтарди бўлиб қаҳрамон.

Эслар, ҳар ён олов,
Ўт ичра дунё.
Мажруҳ гавдалару узилган бошлар...
«Юрт тинч бўлсин,
Бир гап бўлса мабодо,
Бардош берармикин
Ҳозирги ёшлар!»

Уй-жой қилиб берди мана, Турғунга,
Турмушга чиқарди Назирасини.
Бугун эса ўйлар дорилфунунга
Киролмасдан қолган набирасини.

Домласига ўзи борсинми секин
Орденларни тақиб
Оқилни бошлаб...
«Ким билади дейсиз, бўштоброқмикин,
Эркатойроқмикин ҳозирги ёшлар...»

Яна дер:
«Бўш қолсак тунлар бўлиб жам
«Чордарвиш» ўқирдик куршаб танчани.
Булар танимайди Ҳувайдони ҳам,
Эртаю кеч ўйлар кино, танцани.

Ақли кирармикин буларнинг бир кун.
Ким билади, қачон қуюлабошлар!
Оғир кун кўрмади,
Балки шунинг-чун
Енгилроқ ўсдими ҳозирги ёшлар!»

Ўктамни ҳалитдан тинч қўймас қизлар,
Ярим тунда қайтар уйга ҳамиша.
«Унча бўлмасак ҳам илмда бизлар,
Аммо кучли эди одоб, андиша.

Бировнинг қизига сал қараб қўйсак,
Бизлар аталардик шўху бебошлар.
Баъзи киноларми бузмоқда андак,
Капалак мижозроқ ҳозирги ёшлар...»

Тўнғич ўғли у кун қизалоқ кўрган,
Номини Шарлотта қўйибди, ажаб.
Ўртанчаси тоғда юргани-юрган,
Баъзан уч ойда бир келмайди йўқлаб.

Наҳот отасидан бўлса азизроқ
Қайсидир тоғдаги қандайдир тошлар...
«Бизнинг борди-келди одатдан йироқ
Бемеҳррок ўсди ҳозирги ёшлар...»

«Кийимларчи...
Қизиқ буларнинг диди.
Ола-чипор кўйлак...

Нимаси кўркам!
Рост айтсам унчалик ёқмаган эди
Оталарга бизнинг чарм камзул ҳам.

Байналмилал айтиб, байроқ кўтариб
Кўчага чиққанда ўктам сафдошлар,
Кексалар деганди йўлдан қайтариб:
Нега шумлик қилар ҳозирги ёшлар!

Энди буларга ҳам ҳарқалай оғир,
Замон шитоби тез, парвози тикка.
Кеча тили чиққан Наргиза ўқир
Биринчи синфда математика.

Бизлар «ҳафтияк»дан бошлаган эдик,
Булар икс билан игрикдан бошлар.
Дуруст, зеҳни ўткир, қадами тетик
Ўзимизга тортди ҳозирги ёшлар.

Гинаси ноўрин.
Қарилик қурсин.
Бекор юрмагандир тоғларда Ўктам.
Мана, керак бўлса Рустамни кўрсин,
Боласидан аъло жиян бўлса ҳам.

Ўзи қотмагина, ниҳолдай хипча
Нари борса ўттиз-ўттиз бир ёшлар...
Фан доктори бўлди Москвада кеча...
Бало чиқиб қолди ҳозирги ёшлар.

Бахти бутун бўлсин
Толеи бекам.
Шуларнинг борлиги менинг иқболим».
Чол кўз ёшин артар.
Шу пайт менинг ҳам
Келажак йилларга учди хаёлим.

Замонлар келадир
Яна ажойиб,
Балки пайдо бўлар сунъий қуёшлар.
У пайтлар, ким билсин,

Қариб, қартайиб
Мункиллаб қолармиз ҳозирги ёшлар.

Шунда келажакнинг боғлари аро
Биз, яъни кексалар суҳбат қурган чоғ
Сўзлармиз:
Қарши деб аталган саҳро
Бизнинг қўлимизда бўлган эди боғ.

Эсингдами Газли,
Зилзилалар-чи!
Қайта шаҳар қурган қардош-қурдошлар...
Биз янги эрадан бўлгандик жарчи,
Нима ҳам кўрибди ҳозирги ёшлар!

Қара,
Оқ ёқага галстук тақиб
Агрегат ёнида туришар булар.
Биз ишладик қўлни мойларга тиқиб,
Энди роҳатини кўришар булар.

Бизга оталардан қолганди мерос
Ғайрату жонбозлик,
Сабру бардошлар.
Биз бошқача эдик,
Ўз даврига мос
Бошқачароқ чиқди ҳозирги ёшлар.

Қанча соз бўлмасин у ёруғ даврон,
Кўнглимизда жиндак армон туярмиз.
Хаёлан ёшликка қайтармиз бир он
Талабалик даврин эслаб қўярмиз.

«Оқ, у студентлик,
Ҳар йили кузак
Пахтага чиқардик қувноқ курсдошлар.
Бир вақт қўлда пахта терганмиз десак
Ишонмаса керак ҳозирги ёшлар.

Биз жанг кўрмадигу,
Жангдан мушкулроқ
Дамларни кечирдик тинчлик онлари.
Бухоро — Урални бирдам эслаб боқ,
Эсла тўғонларни,
Эсла конларни.

Фанда инқилобни биз қилдик илк бор,
Илк бор парвоз қилган бизнинг
йўлдошлар.

Кўкни обод қилдик,
Ерни ҳам гулзор.
Эҳ, ҳозирги ёшлар, ҳозирги ёшлар!».

ЧЎПОНЛАР ҲУЗУРИДА

◆ НУКУС. 15 та «кўчма кинотеатр» Қизилқумдаги, Устюрт ясси тоғлигидаги, Орол бўйи даштларидаги олис яйловларда молларни боқаётган чорвадорларга хизмат кўрсата бошлади. Бу кўчма кинотеатрларни чўпонлар учун Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг кинолаштириш бошқармаси ажратган.

Чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш учун курашаётган чорвадорлар ҳузурига бошқарма ўзининг энг тажрибали киномеханикларини, энг яхши киноаппаратларини юборди. Репертуарда оммабоп бадиий фильмлар, шунингдек қишлоқ хўжалик мавзуидаги қисқа метражли ленталар бор. Кўпгина фильмлар қорақалпоқ, ўзбек, қозоқ тилларига дубляж қилинган.

ЗАРБДОР МЕҲНАТ

◆ ИЗБОСКАНдаги марказий район касалхонасини илғор тажриба мактаби деб аташади. 85 минг қишлоқ аҳолисига хизмат кўрсатаётган ана шу коммунистик меҳнат коллективининг барча мутахассислари медицина фани ютуқларидан ҳамиша хабардор бўлиб турадилар. Врач ва ҳамширалардан етмиш киши сўнгги вақтларда малака ошириш курсларида ўқишди.

Касалхона коллективи тажрибасини ўз раҳбарлигида иш кўраётган 28 қишлоқ фельдшерлик-акушерлик пунктлари билан ўртоқлашмоқда. Ана шу пунктларда ишлаётган ходимларнинг малакасини оширмоқ учун касалхонада жамоатчилик асосида ишлаётган курслар очилган.

Медицина ходимлари касаба союзининг республика комитети ана шу ва Ўзбекистон шифохоналаридаги бошқа коммунистик меҳнат коллективлари тажрибасини умумлаштириб, оммалаштириш учун тавсия этди. (ЎзТАГ).

ҲАЁТ ТАҚОЗОСИ

АДАБИЙ ТАНҚИДЧИЛИГИМИЗ ҲАҚИДА

КПСС Марказий Комитетининг «Адабий-бадиий танқидчилик ҳақида» қарори эълон қилинганига бир йилдан ошди. Маълумки, бу қарор бадиий интеллигенция эътиборини ижодкорликнинг муҳим масалаларига жалб этган эди. Ўтган бир йил ичида шу қарорда белгиланган вазифаларни адо этишда талай ишлар қилинди.

Аввало бутун Иттифоқимизда бўлгани каби республика адабий жамоатчилиги партиявий ҳужжат асосида танқидчиликдаги аҳволни атрофлича таҳлилдан ўтказдилар, қарордан келиб чиқадиган вазифалар хусусида кенг фикрлашиб олдилар. Матбуотда В. Зоҳидов, Л. Қаюмов, Ҳ. Абдусаматов, М. Қўшжонов, С. Мамажонов каби олимларнинг адабиётшунослик ва адабий танқид проблемаларига оид мақолалари эълон қилинди.

Газета ва журналлар ўз саҳифаларида, радио, телевидение эса эшиттириш ва кўрсатувларида адабиётшунос ҳамда танқидчиларга кенгроқ ўрин берадиган бўлиб қолди.

Республика Ёзувчилар союзи органи «Шарқ юлдузи» ҳозирги адабий жараён ҳақида қатор мақолалар эълон этди. С. Мамажоновнинг «Шеър — жуда нозик сўз», И. Ғафуровнинг «Тонг туққан шеърият» сарлавҳали танқидий асарларини бугунги шеъриятга чуқур илмий, партиявий ёндашишнинг яхши намунаси дейиш мумкин. Журналнинг ўтган йилги сонларида босилган А. Ҳайитметовнинг «Навоий ҳақида янги маълумотлар», М. Қўшжоновнинг «Олим ва драматург», П. Қодировнинг «Тил ва дил», О. Тоғаевнинг «Очеркда маънавий психологик таҳлил» тадқиқотлари танқидчиликнинг муҳим масалаларига бағишланди. «Ўзбек тили ва адабиёти» журналида бир қатор қизиқарли материаллар босилди. Хусусан «Гул ва Наврўз» достони устидаги мунозара кўпчилик эътиборини ўзига тортди. «Гулистон», «Меҳнат ва турмуш» журналлари махсус адабий танқид рубрикаси ташкил қилиб, анчагина материаллар бериб бордилар. «Ўзбекистон маданияти» газетасининг ҳозирги адабий жараён билан алоқаси анча яхшиланди, редакция адабиётдаги янгиликларни ўз вақтида баҳолашга, турмуш тақозо этаётган назарий масалаларни дадил кўтаришга ҳаракат қилаётир.

Деярли барча газеталар адабий ҳаётда жиддий воқеа бўлган «Инқилоб тонги», «Тарих тилга кирди», «Самандар» каби асарларга оператив тарзда ўз муносабатини билдирдилар.

Адабиётшунослик ҳамда танқидчилик асарлари нашри анча жонланди. Ғафур Ғуломнинг адабий-танқидий мақолалари тўплами, М. Шайхзода, И. Султон асарларининг адабиётшуносликка оид ишларни ўз ичига олган жилдлари, шунингдек устоз адиблар анъаналарини давом эттириб, бадиий ижодни адабий танқид билан қўшиб олиб боришга интилаётган ёзувчилардан Асқад Мухторнинг «Ёш дўстларимга», П. Қодировнинг «Ўйлар» тўпламлари китобхонлар қўлига етиб борди. Буларнинг ёнига ўтган йили босилган Л. Қаюмовнинг «Замондошлар», С. Мамажоновнинг «Услуб жилолари», П. Шермуҳамедовнинг «Руҳий дунё кўзгуси», Ф. Насриддиновнинг «Мирмуҳсин», Р. Иноғомовнинг «Адабий қардошлик тароналари», Н. Худойбергановнинг «Кашфиётлар йўлида» китоблари, шунингдек «Фан» нашриёти чиқарган «Ўзбек совет адабиёти тарихи»нинг янги томлари қўшиладиган бўлса, ўтган бир йил ичидаги нашр ишлари кишини анча қувонтиради.

Ғафур Ғулом нашриёти яхши бир ташаббус кўрсатди, Ҳ. Абдусаматов билан М. Саматовнинг К. Яшин, С. Мамажоновнинг Ҳ. Олимжон, О. Тоғаевнинг А. Мухтор ҳақидаги тадқиқотларини рус тилига таржима қилиб, Бутуниттифоқ китобхонлари ҳукмига ҳавола этди. Бу ишни бундан буён ҳам давом эттириш керак.

Нашр этилган китобларнинг тематик ва проблематик доираси анча кенг, улар жанр жиҳатдан хилма-хил. Л. Қаюмов «Замондошлар»да кенг китобхонлар оммасини ўзбек совет адабиётининг ўттизга яқин вакили ижоди билан таништиради. С. Мамажонов ўз китобида бизни Ғ. Ғуломнинг поэтик оламига олиб киради, буюк шоир шеъриятининг манбалари, услубий хусусиятлари устида баҳс юритади, Р. Иноғомов ўзбек-туркман адабий алоқалари мисолида адабиётларнинг ўзаро тажриба алмашиш, бирбирларини бойитиш масаласини кўтаради, «Руҳий дунё кўзгуси», «Кашфиётлар йўлида» тўпламларининг муаллифлари эса ҳозирги адабий жараённи тадқиқ этишга ҳаракат қиладилар.

Қилинган ишлар ҳақида яна кўп илиқ гаплар айтиш мумкин; ютуқлардан қувонамиз, шу билан баробар адабиётшунослик ва танқид савиясини партия қарори талаблари даражасига кўтариш учун яна кўп ишлар қилишимиз зарурлигини ҳис этамиз.

Ҳали ҳам ғоят юзаки, бирёклама, қуруқ мақтовлардан иборат мақолалар кўриниб қоляпти. Чунончи яқингинада «Ўзбекистон маданияти» саҳифасида босилган бир тақризда ҳам ғоявий, ҳам бадиий жиҳатдан ожизлиги кўриниб турган «Фарғона зулмат қўйнида» романи адабиётимизда катта воқеа сифатида баҳоланди.

«Ўзбек совет адабиёти» тарихининг кейинги жилдлари (3- том, 1-2 китоблар)даги айрим боблар жуда саёз ёзилган. Хусусан Саид Аҳмад, Ҳамид Ғулом, Қуддус Муҳаммадий ижодига оид мақолалар бугунги талаблар даражасида эмас. Шуниси ачинарлики, бу мақолаларда ёзувчи ижодидаги муҳим нарса билан номуҳим нарса бир-биридан фарқ этилмайди, дуч келган асарлар, ҳатто ғоявий-бадиий томондан ночор шеър, ҳикоялар (масалан, С. Аҳмаднинг «Таклифнома» ҳикояси) бир маромда баҳоланаверади.

Бизда ижодий метод, хусусан реализм ва социалистик реализм масалаларига бағишланган тадқиқотлар бармоқ билан санарли, холос. Шу жиҳатдан «Ўзбекистон маданияти» газетаси уюштирган «Социалистик реализм ва адабий жараён» мавзуидаги мунозара таҳсинга сазовор. Мунозарада хилма-хил фикрлар ўртага ташланди, бу борада ҳал этилиши лозим бўлган жуда кўп вазифалар ойдинлашди. Афсуски, бу мунозара ҳаддан ташқари чўзилиб, қўйилган масалалар эса чувалашиб кетди. Мана, уч йилдирки, у поёнига етгани, якунлангани йўқ.

Умуман бизда адабий мунозаралар уюштириш кўнгилдагидек эмас; мунозара предмети, доирасини олдиндан аниқ-равшан белгилаб олмаслик туфайли у кўпинча стихияли тус олаётир, «боши-охири» кўринмай қолаётир. «Шарқ юлдузи» журналида уч йилдан бери давом этаётган шеърият ҳақидаги баҳсда ҳам шу ҳол юз бераётир.

Танқидчилик маҳоратини кўтариш ҳамон энг жиддий вазифалардан бири бўлиб турибди. Танқид ҳам бадиий ижоднинг бир тури. Ёзувчи учун талант, илҳом, маҳорат қанчалик зарур бўлса, танқидчи учун ҳам шунчалик зарур. Одатда чинакам санъат асари ҳамиша чуқур дард, зўр илҳом, катта эҳтиёждан туғилади. Чинакам танқидий асар ҳам аслида худди шу тарика майдонга келади. Классикларни эслайлик. В. Белинский машҳур «Гоголга мактуб»ини ёзмай туриши мумкинмиди?! Асло. Ёки Н. Добролюбовнинг «Арафа» ҳақидаги мақоласини олайлик. Бу мақола орқали танқидчи катта ижтимоий масалаларни ўртага ташлайди...

Ҳозирги кунги энг яхши танқидий асарларда, хусусан И. Султонов, Л. Қаюмов, М. Қўшжонов, О. Шарафуддинов, С. Мамажонов ва И. Ғафуровларнинг катор мақолаларида ҳам шу фазилатни кўриш мумкин.

Афсуски, бизда илҳом, ижтимоий эҳтиёж меваси эмас, шунчаки «матбуотда чиқиш», асар ёки адабий ҳодисани қуруқ шарҳлаб бериш учунгина ёзилган мақолалар ҳам учраб туради. Уларни ўқиганда танқидчининг қўлга қалам олишга нима мажбур этганини билолмай гаранг бўласан, уларнинг авторлари айтса ҳам, айтмаса ҳам бўлаверадиган гаплардан бир илож қилиб мақола ясайдилар.

Партия, ҳукумат танқидчи, адабиётшунос кадрлар етиштиришга жиддий эътибор беряпти, бу иш учун катта маблағлар сарф этяпти. Шу ғамхўрликнинг оқибати ўлароқ, жуда кўп етук мутахассислар — фан кандидатлари ва докторлари етишиб чиқяпти. Бу кишини қувонтиради. Лекин баъзан бу соҳага адабиёт оламидан узоқ кишилар ҳам суқилиб кириб қоляпти; улар адабиётшуносликни «сабаби тирикчилик»ка айлантириб юбораётирлар, уларнинг муддаоси адабиётга, фанга, бинобарин эл-юртга хизмат этиш эмас, «бир илож қилиб диссертация ёқлаб олиш». Аксари ҳиссиз, ҳаяжондан маҳрум, «ўлик» мақолалар ана шундай кимсаларнинг қўлидан чиқади.

Танқид учун илҳом, эҳтирос, ижтимоий заруриятнинг ўзигина кифоя қилмайди. Айтадиган фикрини аниқ-равшан, жонли, самимий баён этиш, тил ва ифода маҳорати ҳам ниҳоятда муҳим. Баъзи танқидий мақолаларда шу нарса етишмайди. Пала-партиш, алғов-далғов жумлалар билан тўлиб-тошган, ҳатто оддий саводхонликдан маҳрум «асар»лар танқидчиликка соя туширяётир.

Бахтимизга танқид ва адабиётшуносликнинг бугунги қиёфасини бу хил камчиликлар эмас, балки ундаги ижобий томонлар белгилайди. Бизда моҳир, истеъдодли адабиётшунослар кўп. Улар партия XXIV съезди ҳужжатларида, Марказий Комитетнинг адабий-бадиий танқидчилик ҳақидаги қарорида белгиланган йўлдан бориб адабий тафаккур ривожига муносиб ҳисса қўшаётирлар. Танқид ва адабиётшунослигимизнинг бир йиллик ривожи якуни бу фикрни тўла тасдиқлайди.

Умарали НОРМАТОВ,
филология фанлари кандидати.

ИШЧИЗОДАЛАР ҲАҚИДА ЎЙЛАР

ТОНГГА ПЕШВОЗ

Тун...

Инсон осуда уйқуда... Гўдаклар момиқ йўргакда ширин тамшанади. Оналар ҳам оромбахш алласини бас қилиб, парқуга бош қўйган. Бокира табиат, сайроқи қушлар уйқуда. Ҳатто гуллар, ғунчаларни уйқу элитган...

Аёл дўмбоқларининг уйқудаги маъсум чеҳрасига бир зум суқланиб боқиб тургач, аста ташқари чиқди. Ой тўлишибди. Кумуш арғимчоғини ташлаб, сертўлқин анҳорлар, сўлим ишкомлар устидан қалқиб, боладай ўйнаб ўтиб бормоқда. Аёл бекатга бора-боргунча ойни кузатди. Шаҳар ёпёруғ. Товба, осмонда ой хаёлингни олади, ерда «ойлар» кўзингни қамаштиради.

— Йўлинг ёруғ бўлсин, қизим... Бу эзгу тилак унга онаизоридан сеп-андоз ўрнига, бебаҳо мерос ўрнига қолган муқаддас бойлик, дилга муҳрланиб қолган роз, ярашиқли фотиҳа эди... Аёл кетиб бораётган йўлларига термулди. Ёп-ёруғ. Йўлканинг икки четидаги симёғочларга худди инжу маржонлардай қадалган, пориллаб ёниб турган Ильич чироқлари:-ҳа, йўлинг ёруғ, ёруғ деяётгандай милтирарди шаббодада. Аёлнинг на фақат йўли ёруғ, иқболи, кўнгли, орзу-умидлари ҳам ёруғ. Уни бугунги кунда Иттифоқимиз тўқимачилари яхши билишади.

Ярим тунда ширин уйқу ўрнига фабрика қучоғига, дастгоҳлар ҳузурига кетиб бораётган бу аёл — Буолма Жўраева эди. У тунги сменага. СССРнинг 50 йиллик муборак тўйига бағишланган меҳнат вахтасига келмоқда эди. Буолма Жўраева фабрикага, ўзи ишлаётган ип йигирувчилик цехига кириб келди. У дастгоҳларини силаб-сийпади, чанг-ғуборини артди.

Ҳозиргина смена ўртасида бир дам сокинлик оғушида тин олаётган цех ичида энди дастгоҳларнинг ҳайқириғи янграб кетди. У тун қучоғида неча минг бўш урчуқларга ип йигириб ўрайди. Аёл юрагидаги завқ, ғайрат, сururнинг рамзи бўлган бу урчуқлардаги кумуш толалар тонг билан дастгоҳлардан дастгоҳларга ўтади, сержило газламаларга айланиб, одамларнинг, эл-юртнинг хизматига равона бўлади.

Тонг аста секин укпар қанотларини ёйиб боради. Олис-олислардан кўриниб турган залворли тоғлар бошидаги қорлар қуёш ёғдусида ярақлаб кўзга ташланади. Буолма дераза оша тоғларга нигоҳини қадайди. Сўнг ёнгинасидаги тележкадаги йигирган ипдан тўлган ғалтакларга қараб, кўнгли таскин топгандай бўлади. Тун бўйи киприк қоқмади. Лекин бунинг эвазига қанча эзгуликлар яратди... Шоир тун бўйи бедор ўтириб, боғ кезиб, бир байт ғазал битганда қанчалар қувонганини билсангиз эди. Эндиликда шоир ҳам, ишчи ҳам ижодкор. Иккисининг қалбида ҳам бир муҳаббат, бир мақсад туйғуси яшайди, тинчлик бермайди. Бу—эл-юрт хизматини ўринлатиб адо этиш туйғусидир. Ишчи аёл ҳозир 1973 йилнинг иккинчи ярми ҳисобига меҳнат қилаётган экан, бу унинг дилидаги эл-юрт замондошларига муносиб бўлиш, уларга бўлган юксак ҳурмат, муҳаббат туйғусидандир.

Аёл кундузги сменада ишлаганда дам олиш соатида ҳам дастгоҳларидан ажралишни истамасди. Бир пиёла чой устида суҳбат қуриш орзусида эканимизни унга билдирганимизда, негадир тараддудда қолди.

— Кубалик хотин-қизлардан ҳам мусобақадош дугоналарингиз бордир? — қизиқиб сўрадик... Буолма кулиб юборди...

— Мен ҳам Кубада тўқимачи хотин-қизлар билан учрашиб танишаман, дугоналар орттираман деб севинган эдим. Лекин бошқача бўлиб чиқди. У ерда йигирувчилар, тўқувчиларнинг ҳаммаси эркаклар экан. Биз уларга тўқимачи хотин-қизларимизнинг ҳаёти, ишларидан сўзлаб бердик. Тажрибаларимиздан гапирдик. Йигирувчилик, тўқимачиликдек нозик ишни аёллар бажарса ярашади дедик. Кубада ҳам тоғлик районлардан 600 қизни тўқимачиликка янгидан қабул қилишди. Биз уларга ҳунаримизни ўргатиб қайтдик.

— Кубалик тўқимачиларга ўргатиб қайтган иш тажрибангиздан баъзиларини гапириб берсангиз.

— Уларда йигирилаётганда узилган ипни улашга кўп вақт сарф бўларкан. Биз эса уларга узилган ипни тез улаш сирини ўргатдик. Буолма билан суҳбатимиз шу тариқа давом этди. Биз у билан фабриканинг шинам боғидаги аллеяларда узоқ юриб гурунглашдик. У сменадан чарчаб, ҳориб чиққандир, деб ўйлаган эдим. Аксинча, меҳнатидан, касбидан мамнун аёл чарчаш нималигини билмасди.

Эл ўз суйган фарзандларини ҳамиша ардоқлайди, бошига кўтаради. Эл, юрт учун сарф этилган муҳаббат, меҳнат — обрў, иқтидор бўлиб меҳнат соҳибининг ўзига қайтади... Буолма оддий чўпоннинг қизи эди. У сурув-сурув қўй боқиб юрган отаси билан қир, далалар кезиб юрганида шу қадар довруғ, обрў ҳақида ўйлаганмикин? Отаси Улуғ Ватан урушидан қайтмади. Онаси колхозда бахоли қудрат ишлаб юрган кезларда Буолма синглиси Бусалма билан болалар уйига тушди. Ҳунар мактабида ўқиди. 1952 йили ҳунар мактабини тамомлаб 2- йигирув цехига ишга келди. Техникани, машина сирларини ўрганди. Кечки мактабда билим савиясини оширишда давом этди.

— Енгил саноат иши деймиз, лекин ростини айтганда, унинг меҳнати оғир саноатникидан кам эмас. Негаки, ҳар бир найчадаги ип, ҳар бир урчуққа ўралаётган тола неча-неча жойда нуқталардан ўтади, Уни кузатиб туриш учун ўткир нигоҳ, тоғдай бардош, метин ирода керак.

Соқчи ўз постида қандай сергак қандай бедор турса дастгоҳни бошқариш учун ҳам шундай сергаклик ,бедорлик зарур.

— Муҳаббатсиз, завқсиз юракни не қилай, — деб қолди Буолма Жўраева суҳбат орасида.

— Нега? — ажабланиб сўраймиз ундан. Гул босилган газламалар оқимига, юқоридан пастга тебраниб, гўё нозланиб тушиб келаётган чаманда гул матоларга суқланиб деди у:

— Қаранг, қандай гўзал! Худди боғларимизнинг манзараси. Афсуски, завқимни, ҳайратимни сўз билан ифодалашга нўноқман. Биласизми ,Англияда, Таиландда, Сурияда, Сингапурда, қўйинг-чи, чет мамлакатларнинг кўпида мана шу матоларимизни аёллар қўлма-қўл қилишар экан. Дугонасининг туғилган кунида совға учун бизнинг газламаларимизни излашар экан. Ростини айтсам, шу касбнинг эгаси бўлганимдан жуда фахрланаман.

Ёниб-ёниб, тўлиб-тўлиб сўзлаётган Буолмани шогирдлари йўқлаб келиб қолишди. Улар негадир бу ерлик қизларга ўхшамасди. Устоз кечирим сўраб, биз билан хайрлашаркан, шогирдларини таништирди:

— Булар Кубадан, Афғонистондан келишган. Биз улар билан дастгоҳ қошида машғулот ўтказамиз .Тўқимачилик ишига анчагина қўллари келиб қолди...

Буолма Жўраева ҳақида комбинатнинг ҳар бир аъзоси фахрланиб сўзлаб беради. Биз бу қалби олов, қўллари гул аёл ҳаётидан баъзи лавҳаларнигина ҳикоя қилдик. У ҳозир бир ўзи бир йўла 5 та машинани бошқаради. Машиналарда 2000 та урчуқ бор. Бу деган сўз аёл 2000 урчуқни баравар нигоҳидан ўтказиб туришга улгуриши керак. Унинг сўнгги кўрсаткичлари билан танишдик. 19 иш кунида 3 тоннаю 251 килограмм ип йигирибди. Ҳолбуки, план бўйича бир ойда 2 тоннаю 132 килограмм ип йигириши керак эди. Буолма опа бригадасига коммунистик меҳнат бригадаси номини беришган.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, икки марта Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери, партия XXIV съездининг делегати... Юксак ватанпарварлик, меҳнат, ижод элига, юртига замондошларига садоқат эвазигадир булар. 20 йиллик иш фаолияти ,бу даврларда тўпланган бой тажрибалар эвазигадир булар.

Буолма ҳеч қачон бугунги муваффақиятлар билан қаноатланиб қолмайди. У кечаги ишидан бугун қаноат ҳосил этмайди, машиналари атрофида парвона бўлади, нималардир излайди, хаёл суради, режа тузади. Қорачадан келган, кулча юз, доим табассумли бу аёлнинг қуралай кўзларидан ишчи касбига, одамларга, шогирдларга меҳр, ғамхўрлик ифодасини осонгина уқиш мумкин.

Буолма ҳар куни Ватанимизнинг турли томонларидан: Иваново, Ленинграддан, шунингдек, Куба, Афғонистон ва бошқа жойлардан ҳамкасб дугоналаридан, шогирдлари ва устозларидан хатлар олиб туради.

Буолма Жўраева 1965 йилдан партия аъзоси. Комбинат парткомининг ташкилотчи кўмакчиси. Оилада бўлса 3 фарзанд онаси.

Мен ана шундай бахтни орзу қилардим. Негаки, бундай бахт қанотида туғёнли, муҳаббатли юракнинг, меҳнат соҳибининг яратувчилик қудрати. Ҳа, мен ана шундай бахтни орзу қиламан. Буолмадай ҳаётни, табиатни, инсонларни, меҳнатни севолсам эди деб орзу қиламан.

Эътибор ОХУНОВА.

ҚОРАҚАЛПОҚ ФОЛЬКЛОРИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиали фольклор секторининг илмий ходимлари «Қорақалпоқ фольклори»нинг биринчи томини тайёрладилар. Бу тўплам 20 та китобдан иборат бўлади.

Дастлабки томларга эртаклар киритилади. Қолган томларга эпос, халқ қўшиқлари, топишмоқлар, мақол ва маталлар жамланади.

Бу китобларга қараб қорақалпоқ фольклорининг қадимий даврлардан то шу кунгача бўлган тарихини билиш мумкин бўлади.

Қорақалпоғистонлик фольклорист олимлар материаллар тўплаш жараёнида катта иш бажардилар. Улар қарийб барча олис овулларда бўлдилар, таниқли эртакчилар, жировлар билан суҳбатлашдилар. Олимларнинг ёзиб олган материаллари филиал фондини бойитди.

М. ЧИМБЕРГЕНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Нукус шаҳри.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ ЯНГРАР ТОШКЕНТ ОВОЗИ

Ҳар куни кечқурун маҳаллий вақт билан соат 18 да ер юзининг турли бурчакларидаги тингловчилар ўз радиоларининг қулоқларини бураб, Тошкент овозини эшитадилар. Мана 25 йилдирки, Тошкент радиоси чет тилларда эшиттириш олиб бораётир. Чорак асрдан буён Ўзбекистон пойтахтининг овози ҳинд, урду, форс, араб ва инглиз тилларида янграмоқда. Чет элдаги бизнинг ватандошларимиз учун ҳам махсус эшиттиришлар тайёрланади. Хоразм кўчасидаги Радио уйига келаётган кўплаб хатлар ана шу эшиттиришларнинг тингловчиларга манзур бўлаётганидан далолат бермоқда.

Форс ва инглиз тилларидаги биринчи эшиттиришларимиз урушдан сўнгги йиллардаёқ бошланган эди. Кейинчалик эшиттиришлар урду, ҳинд ва араб тилларида ҳам олиб борила бошлади. Бизнинг асосий вазифамиз ҳорижий дўстларимизни ва асосан Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида яшаётган ватандошларимизни Ўзбекистон ва қўшни Ўрта Осиё республикалари мисолида Советлар мамлакати эришган улкан ютуқлар билан таништириш, уларга КПСС ва Совет ҳукуматининг ташқи ва ички сиёсатини тушунтиришдан иборат. Эшиттиришлар республикамиз кишилари ҳақида очерклар, саноат корхоналари, дала ва фермалардан репортажлар, фан ва техника ютуқлари ҳақида ҳикоялар, маданий ҳаётимиз янгиликлари, ишлаб чиқариш илғорлари, олим, ёзувчи, артистларнинг чиқишлари каби хилма-хил жанрларда олиб борилади. Ўзбекистонга келган чет эллик давлат ва жамоат арбоблари ҳам тез-тез микрафонимиз меҳмони бўлиб турадилар.

Тингловчиларимиз совет кишилари, айниқса Совет Шарқи халқлари ҳаётига жуда қизиқишади. Улар Совет ҳокимияти йилларида ўлкамизда рўй берган буюк ўзгаришларни яхшироқ тушунишни истайдилар. Бизнинг программамизда қишлоқ ҳаётига бағишланган, ёшлар ва аёллар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи эшиттиришларни ҳар куни эшитиш мумкин. Кўпгина тингловчилар Совет Иттифоқининг ҳорижий Шарқ мамлакатлари билан дўстона ва маданий алоқалари, иқтисодий ҳамкорлиги тўғрисида билишга қизиқадилар. Бу борада уларга «Дўстлик», «Яхши қўшничилик», «Дўстлик, ҳамкорлик ва алоқалар» радиожурналлари ёрдам бермоқда.

Инглиз, араб, ҳинд, урду ва форс тилларида эшиттириш редакциялари томонидан эълон қилинаётган анъанавий конкурсларимиз тингловчиларда айниқса катта қизиқиш туғдирмоқда. Яқинда биз СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган радио конкурсни якунладик. Конкурс саволларига жавобан Ҳиндистон, Покистон, Бангладеш, Афғонистон, Эрон, Шри Ланка республикаси, Африка ва Европанинг айрим мамлакатларидан кўплаб хат олдик. Айрим тингловчилар 100-200 бетлаб жавоб юборишибди. Бу хатлар ҳорижий дўстларимизнинг мамлакитимизга бўлган зўр қизиқишининг ифодасидир.

Конкурснинг беш қатнашчиси ёзиб юборган жавоб энг яхши деб топилди. Бош совринлар — транзисторли приёмниклар ҳиндистонлик Ражу Шекхар ва Говинда Ражан, покистонлик Аслам Малик, қобуллик ўқитувчи Фед Муҳаммад ҳамда ливанлик Муҳаммад Ридван Аскифга топширилди. Ўнлаб тингловчилар иккинчи, учинчи совринларни олишга муваффақ бўлдилар.

Эшиттиришларимизнинг оммавийлигини дунёнинг турли бурчакларидан келаётган хатларнинг кўпайиб бораётганлигидан ҳам билса бўлади. Ҳозир редакцияга ер юзининг 52 мамлакатидан хат келяпти. Улар орасида Янги Зеландия ва АҚШ, ГФР ва Жанубий Африка, Япония ва Скандинавия мамлакатларидан келган хатлар ҳам бор.

Ходимларимизнинг кўпчилиги Тошкент Давлат университетининг шарқ факультетини битирганлардир. Улар орасида романогерман, филология факультетларини, чет тиллар институтини битирган мутахассислар ҳам бор. Ҳайдар Йўлдошбоев, Галина Никифорова, Маргарита Литвинова, Олег Аваков, Муҳаббат Мирзаева сингари ўз ишининг усталари бизда кўп йиллардан бери ишлаб келишяпти. Эшиттиришларимизда Тошкентда таълим олаётган чет эллик дўстларимиз ҳам бизга ёрдам беришяпти. Ҳорижий тилларда эшиттириш редакциясининг кўп сонли коллективи Совет Иттифоқи билан Шарқ мамлакатлари, ер юзи халқлари ўртасидаги тинчлик, дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашдек олижаноб ишга хизмат қилмоқда.

Х. ХУДОЙБЕРДИЕВ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радиоэшиттириш Давлат Комитети раисининг ўринбосари.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР.

МОСКВА ШАҲАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ АҚШДА

ВАШИНГТОН, 2 февраль. (ТАСС). Америка пойтахти мэри Уотер Вашингтоннинг таклифига биноан расмий визит билан АҚШга келган Москва Совети ижроия комитетининг раиси В. Ф. Промисловни шаҳар маъмурлари, расмий кишилар ва пойтахт жамоатчилиги самимий кутиб олди.

Вашингтонда бўлиб ўтган учрашувлар ва суҳбатлар чоғида, деди В. Ф. Промисловлов ТАСС мухбирига, Америка томони Совет Иттифоқи пойтахти билан АҚШ пойтахти ўртасида алоқаларни ривожлантиришдан ғоят манфаатдор эканлигини изҳор қилди. Бу ердаги шаҳар маъмуриятининг вакиллари Москва билан Вашингтон ўз манфаатлари йўлида баҳам кўришлари мумкин бўлган нарсалар борлигини таъкидлаб ўтдилар, жумладан, Вашингтонликлар совет пойтахтида шаҳар транспорти, муҳитни қўриқлаш проблемалари қандай ҳал этилаётганлигига ғоят қизиқмоқдалар.

ГДР ТИНЧЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

БЕРЛИН, 2 февраль. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси Тинчлик Кенгашининг Берлинда бўлиб ўтган ялпи мажлиси тинчлик, хавфсизлик ва миллий мустақиллик учун кураш масалаларига бағишланди. Мажлис қатнашчилари тинчликсевар кучларнинг Москвада ўтказиладиган жаҳон конгрессига ва ёшлар ҳамда студентларнинг Берлинда уюштириладиган X жаҳон фестивалига тайёргарлик қандай бораётганлигини ҳам муҳокама қилдилар.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Норден мажлисда сўзлаган нутқида тинчлик кучлари ҳозирги вақтда комил ишонч билан тараққиёт йўлидан бораётганликларини таъкидлади.

ҲУКУМАТ АППАРАТИ ҚАЙТА ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

ВАШИНГТОН, 2 февраль. (ТАСС). Президент Никсон АҚШ ижроия ҳокимиятининг органларини қайта ташкил этишга доир амалга ошириш лозим бўлган чоралар тўғрисида конгрессга мактуб йўллади. «Қайта ташкил этиш плани»га биноан ҳукуматнинг бир қанча бошқармалари, жумладан, фан ва техника бошқармаси ҳамда аэронавтика ва космик фазони тадқиқ қилиш миллий кенгаши тугатилади. Улар бажариб келган вазифалар бошқа органларга топширилади.

Президент мактубида айтилишига қараганда, бу чоралар ҳукумат аппаратининг ишини яхшилаш ва бу аппаратлар сонини қисқартириш программасининг бир қисмидир.

Мактубда айтилишича, миллий илмий фонд директори энди АҚШ президентининг фан масалалари бўйича маслаҳатчиси бўлиб қолади. У халқаро илмий ҳамкорлик доираларида, жумладан Совет—Америка аралаш илмий-техникавий ҳамкорлик комиссиясида президент номидан иш олиб боради.

Оқ уй вакили матбуот конференциясида гапириб айтдики, ижроия ҳокимият аппаратини қайта ташкил этиш борасида эълон қилинган чоралар ҳукумат аппарати сонини қисқартириш йўлида қўйилган биринчи қадамдир. Оқ уй штати ҳам қисқартирилади.

ЭКОНОМИКАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАҚСАДИДА

ДЕҲЛИ, 2 февраль. (ТАСС). Ҳиндистон ҳукумати мамлакат экономикасидаги давлат секторини ўз сиёсатини амалга оширишдаги асосий восита деб билиб, уни ривожлантиришга алоҳида аҳамият бермоқда, деди Ҳиндистон пўлат ва шахталар министри Моҳан Кумарамангалам Деҳлида ўтказилган матбуот конференциясида. Давлат секторининг ҳал қилувчи тармоқларидан бири бўлган металлургияни мустаҳкамлаш ҳамда мамлакатда чўян билан пўлат ишлаб чиқаришни кўпайтириш мақсадида, деди у, ҳукумат «Стил асорити оф Индиа» компаниясини тузишга қарор қилди. Давлат секторидаги металлургия саноатининг барча корхоналари, шу жумладан давлатнинг «Ҳиндустан стил лимитед» компанияси, шунингдек саноатнинг шу соҳага алоқадор тармоқларидаги корхоналари мана шу янги компанияга қўшиб қўйилади.

«Стил асорити оф Индиа» компанияси ташкил этилганлиги, деди министр, ҳукумат саноатга раҳбарлик қилишнинг янги методини жорий қилишга интилаётганлигини кўрсатиб турибди. Бу метод мустақил Ҳиндистон экономикасининг асосларини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнаши лозим.

МОНОПОЛИЯЛАР ОЛАЁТГАН ФОЙДА КЎПАЙМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 2 февраль. (ТАСС). Америка нефть монополияларининг 1972 йилда олган фойдалари рекорд даражага етди. Чунончи, шу кунларда эълон қилинган маълумотларга қараганда, «Стандард ойл компани оф Калифорния» концернининг бултур олган соф даромадлари 1971 йилдагига нисбатан 36 миллион доллар кўпайиб, жами 547 миллион доллардан ошиб кетди. «Континентал ойл компани» корпорациясининг шу давр ичида олган фойдаси 21 процент кўпайиб, 170 миллион долларга етди.

Шу нарса диққатга сазоворки, Қўшма Штатларда энергетика танглиги ғоят кескинлашган бир пайтда нефть концернларининг олган фойдалари ана шундай рекорд даражага етди. Мамлакатнинг бир қанча районларида энергия ва ёқилғи етишмаётганлиги сабабли мактаблар ёпиб қўйилаётганлиги, касалхоналарни иситиш учун ёқилғи йўқлиги, шаҳар транспортини ёқилғи билан таъминлаш нормалаштириб қўйилганлиги тўғрисидаги хабарлар шу кунларда Америка матбуотида жуда кўп ёзилмоқда.

Монополиялар эса мана шу қийинчиликдан фойдаланиб, бундай танг ҳолатдан энг кўп манфаатланмоқдалар. Мамлакатда энергия етишмаётганлиги сабабли туғилган қийинчиликлардан фойдаланиб қолмоқдалар. Улар ўз маҳсулотларининг нархларини ғоят ошириб юбормоқдалар. Хабарларга қараганда, нархлар оширилаётганлиги нефть корпорациялари олаётган фойдани мислсиз кўпайтирувчи муҳим манбаларнинг бири бўлиб турибди.

БУГУН—ШРИ ЛАНКА МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИ

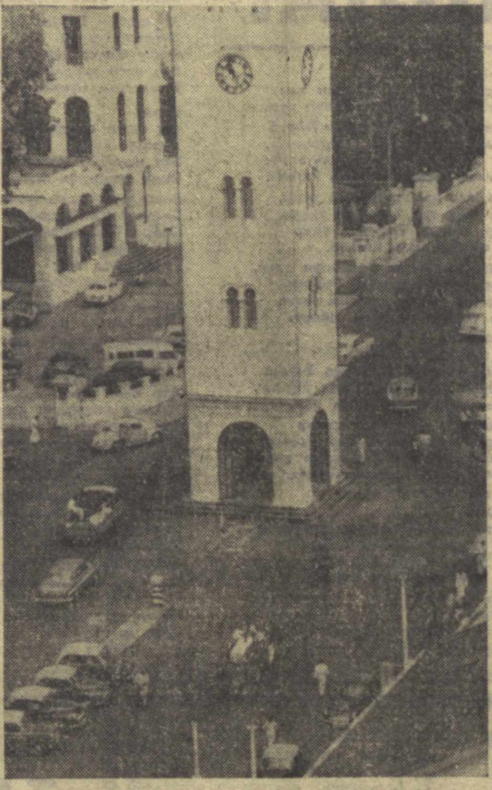

Коломбо — Шри Ланка Республикасининг пойтахти. Шаҳар марказидаги соат минораси Коломбонинг кўрки ҳисобланади.

В. Густяков фотоси, (ТАСС).

КЎРКАМ МАМЛАКАТ

Ҳинд океанининг шимолида Ҳиндистонга ёндош бир орол бор. Орол аҳолиси уни Шри Ланка — «Кўркам мамлакат» деб аташади. Ўтмишда сайёҳлар жаннат деб атаган бу орол беқиёс кўркамлиги туфайли кетма-кет босқинларга дуч келди. Оролнинг кўркам табиати, табиий бойликлари кимларнинг кўзини ўйнатмади, дейсиз. Уни дастлаб португаллар, кейин голландлар ва французлар босиб олдилар. XIX асрнинг бошларида эса орол инглизлар қўлига ўтди.

Шу тариқа кўркам мамлакат асрлар давомида чет эллик босқинчилар қўлида инграб келди. Унинг бойликлари — фил суяги, марвариди, қимматбаҳо тоши, чойи, каучуги океан ортига ташиб кетилаверди. Цейлон оролида бир ярим аср ҳукмронлик қилган инглиз мустамлакачилари жабр-зулмни айниқса ошириб юбордилар. Улар орол абадий бизнинг мулкимиз бўлиб қолади деб ўйлардилар. Лекин тарих бошқача ҳукм чиқарди. Шри Ланка халқининг миллий озодлик учун кураши муваффақиятли якунланди. 1948 йил 4 февралида Цейлоннинг янги пойтахти Коломбо устида озодлик байроғи ҳилпирай бошлади. Шу кундан эътиборан «Кўркам мамлакат» халқи мустақиллик йўлига қадам қўйди.

Лекин инглиз мустамлакачилари оролда ўз мавқеларини сақлаб қолавердилар. Иқтисодий жиҳатдан Англияга боғлиқ бўлган Цейлон инглизлар ишлаб чиққан конституцияни қабул қилишга мажбур эди. Ана шу конституцияга мувофиқ Цейлон Буюк Британиянинг доминиони бўлиб қолаверди, Англия қироличаси эса давлат бошлиғи ҳисобланарди. 1956 йилда Соломон Бондаранаике ҳукумати ҳокимиятни ўз қўлига олгач мустақил ривожланиш йўлида муҳим давр бошланди. Мамлакатнинг ички ва ташқи сиёсатида жиддий ўзгаришлар амалга оширилди. Бироқ 1970 йилнинг майида ҳокимият қисқа муддат билан ўнг кучлар қўлига ўтиб қолди. Аммо реакционерлар ўз орзуларига эриша олмадилар. Шу йили ўтказилган сайловда озодлик партияси қўшилган Бирлашган фронт ғалаба қозонди.

Сайловдан кейин тузилган янги ҳукуматга марҳум Соломон Бондаранаикенинг рафиқаси Сиримова Бондаранаике бошчилик қилди. Бу ҳукуматга озодлик партияси вакилларидан ташқари уч социалист ва бир коммунист ҳам кирди. Сўл кучларнинг Бирлашган Фронти ички сиёсий соҳада ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ва мамлакатни иқтисодий қолоқликдан чиқариш программасини ишлаб чиқди. Ташқи сиёсат соҳасида эса ҳарбий блокларга қўшилмаслик, миллий озодлик ҳаракатлари билан бирдамликни мустаҳкамлаш йўлини олиб борди. Экономика ва савдо-сотиқ соҳасида бир қанча прогрессив тадбирлар амалга оширилди, жумладан, чой савдоси бўйича давлат корпорацияси тузилди, балиқ овлаш давлат корпорацияси ташкил этилди. 1971 йилнинг 31 декабридан бошлаб нефть саноати давлат назорати остига олинди.

Бироқ белгиланган программани амалга оширишда анча қийинчиликларга дуч келинди. Ислоҳотларнинг ҳаммаси амалга ошмай қолди. Мамлакатда нарх-наво ўсиб кетди, ишсизлик кўпайди. Ана шу иқтисодий қийинчиликлардан фойдаланган реакцион кучлар 1971 йилнинг апрелида қуролли исён кўтардилар. Лекин касаба союзлари ва ишчилар синфининг ёрдами билан ҳукумат қўзғалонни бостиришга муваффақ бўлди. Шу йилнинг май ойига келиб Цейлон-Шри Ланка Республикаси деб эълон қилинди.

Шри Ланка Республикасининг иқтисодий ривожланишида Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан олиб борилаётган иқтисодий ва маданий алоқалар катта роль ўйнаяпти. Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан Орувалда йилига 60 минг тонна пўлат бера оладиган металлургия заводи, Келанияда шина заводи, Коломбода тегирмон ва элеватор қурилди. Совет мутахассислари ишлаб берган лойиҳалар асосида чакалакзорлар тозаланиб, чой ва шакар қамиши етиштириш учун жойлар ҳозирланяпти. Мамлакатимиз миллий кадрлар тайёрлашда ҳам Шри Ланка Республикасига катта ёрдам беряпти. Совет Иттифоқи олий ўқув юртларида кўплаб Шри ланкалик йигит-қизлар таълим олмоқда. СССР билан Шри Ланка Республикаси ўртасида балиқ овлаш соҳасида, нефть-кон қидирув ишларида ҳамкорлик қилиш тўғрисида битимлар имзоланди. Бу битимлар Шри Ланка Республикаси экономикасини ривожлантиришда муҳим роль ўйнаётир.

СССР билан Шри Ланка Республикаси ўртасида маданий алоқалар кенгайиб бормоқда. Иттифоқимизда тузилган Совет—Шри Ланка дўстлик жамиятлари ҳар иккала мамлакат ўртасида дўстона муносабатларнинг ривожланишига катта ҳисса қўшяпти. Совет—Шри Ланка дўстлик жамиятининг 1968 йилда тузилган Ўзбекистон бўлими совет кишиларини дўст мамлакат халқлари ҳаёти билан, тарихи, экономикаси ва маданияти билан таништиришда айниқса катта ишлар қиляпти.

Мустақиллик йўлида ривожланиб бораётган Шри Ланка Республикасининг халқи олдида, унинг Бирлашган фронт ҳукумати олдида улкан вазифалар, ҳал қилиниши лозим бўлган кўплаб проблемалар турибди. Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Шри Ланка халқини мустақилликнинг 25 йиллик байрами билан қизғин табриклайдилар ва янги ҳаёт қуриш йўлида уларга улкан муваффақиятлар тилайдилар.

Ф. ШОҲИСМОИЛОВ.

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР
●
ДЎСТЛАРИМИЗ БАЙРАМИ
●
ОҚ УЙ ВАКИЛИНИНГ АЙТГАНЛАРИ
●
ЗИЛЗИЛА ОҚИБАТЛАРИ

НИКАРАГУА. Зилзиладан кейин омон қолган Манагуа аҳолиси учун асосий проблема озиқ-овқат ва сув етишмаслигидир. Суратда: ичимлик сувга навбат кутаётганлар. Сув бу ерга қўшни мамлакатлардан самолётларда олиб келинади. Кейстон — ТАСС фотоси.

ҚИЗИҚ ВОҚЕАЛАР

Бомба устидаги ҳаёт

Геленджик — Қора денгиз бўйидаги кўркам шаҳар. Шаҳар йилдан-йилга янги бинолар ҳисобига чирой очмоқда. Яқинда қурилиш майдонларидан бирида қизиқ воқеа юз берди. 80 квартирали турар-жой биносига пойдевор қўйилаётганди. Кучли техника Островский кўчасидаги эски уйларни бузарди. Шу пайт бульдозер олдида ҳаллослаган аёл пайдо бўлди:

— Ҳозироқ ишни тўхтатинглар, бу ерда бомба бўлиши керак! — қичқирди у.

Бир вақтлар ана шу уйда яшаган Анастасия Григорьевна Христофариди Улуғ Ватан уруши кезларидаги бомбардимонларни яхши эслайди. Уруш тугаганига 30 йилдан ошган бўлса ҳам, ўша уруш манзаралари унинг кўз олдида гавдаланади. Кетма-кет соҳил устига бостириб кирган фашист самолётлари бу ерга ҳам бомба ёғдиришган. Бомбалардан бири Анастасиянинг уйига тушган бўлса-да, портламай қолганди. Бомба томни тешиб ўтиб, ер қаърида қолгани аниқ. У пайтда бомба портламай қолгани ҳақида ўйлаб ўтирадиган кезлармасди. Қандай бўлса ҳам яшаш ва курашиш керак эди. Вақти билан том ҳам, уйнинг поли ҳам тузатилди. Анастасия бора-бора бомбадек қўрқинчли «қўшни»сига кўникиб қолди.

— Бекорга одамларни ташвишга қўйгим келмади, — дейди Анастасия Григорьевна, — кейин билсам бу ерда катта бино қурилар экан, болалар кўчиб кирармиш... ўйладим-у, юрагим ҳаприқиб кетди.

Воқеа юз берган ерга Н. взводи командири бошчилигидаги сапёрлар келишди. Улар уч ярим метр чуқурликда 500 килограммли авиабомба борлигини аниқладилар. Шаҳар четидаги кучли портлаш неча йиллардан бери давом этиб келаётган хавфнинг олди олинганидан дарак берди.

«ИЗВЕСТИЯ»дан.

Инженернинг ғайрати

Аёзли кунлардан бирида Учқўрғон райони марказида қуюқ тутун бурқсиб қолди. Район колхозлараро қурилиш ташкилотининг бош инженери Қосимжон Усмонов ўз машинасида келаётиб, аланга ичида қолган уйни кўрди. У ўзини ўт ичига урди. Ғайратли инженернинг ҳаракатлари бекор кетмади. Қосимжон Охунбобоев кўчасидаги 2- уйда истиқомат қилувчи Н. Шарипованинг 4 ёшли ўғли Анвар Шариповни қутқариб қолди. Ўз ҳаётини хавф остида қолдириб, болани аланга чангалидан қутқарган инженернинг совет кишисига хос фазилатидан учқўрғонликлар беҳад мамнун бўлдилар.

А. АБДУҒАНИЕВ.

Тоғайнинг ўлжаси

Қоркўрпа ёпган Янкабоғ райони адир ва яйловлари ўзгача манзара касб этган. Бу ерларда бир неча йиллардан буён янкабоғлик чўпон Тоғай Холтўраев йилқи боқади. Бир кун у Теракли тоғ этакларида от минганча айланиб юраркан, кўзи қора шарпаларга тушди:

— Ия, бўрилар-ку, — деди у ўзига-ўзи. Ваҳшийлар хириллашганча ўртада ниманидир талашишарди. Чўпон чаққонлик билан қўшоғизли милтиғини ўқлаб йиртқичларга юзланди. Ўзи билан ўзи овора бўлган бўрилар Тоғайнинг яқинлашганини сезмай қолдилар. Чўпон аниқ нишон билан кетма-кет тепкини босди. Уч бўридан бири ер тишлади. Қолганлари қочиб қолишди. Чўпон уларнинг изига тушди. Иккинчи ўқ ҳам бекор кетмаган экан. Бўрилардан бири узоқ бормай йиқилибди.

Кечки пайт Тоғай Холтўраев қишлоққа икки ўлжаси билан қайтди. Лекин дўст-биродарлар учинчи бўри, албатта, воқеа юз берган ерга бир келиб кетишини айтишди. Чунки тоғда қор кўп, улар эса оч. Тоғай охирги бўрини ҳам қўлга туширишга қарор қилди. У «ҳомталаш» бўлган ерга қопқон қўйди. Орадан икки кун ўтгач хабар олса, кўзлари ола-кула бўлаёзган йиртқич қопқонда ғиншиганча «нажот» изларди. Тоғай сўнгги ўлжасини кишанлаганча қишлоқ бўйлаб қайтди. Чўпоннинг бу жасорати «Ленин учқуни» колхози правлениеси томонидан бир қўй ва қимматли мукофот билан тақдирланди.

Ж. БОБОЕВ.

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Владимир Владимирович **Мацкевич** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни СССР қишлоқ хўжалиги министри вазифасидан озод қилди.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — Қўғирчоқ фильмлар. 10.10 — **Тонг юлдузига саёҳат** (телетеатр). 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.15 — «Будильник». 11.45 — Телеочерк. 12.15 — Музикали киоска. 12.45 — Адабий учрашувлар. М. Стельмах. 13.30 — Талабаларга мувофиқ концерт. 14.00 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 15.00 — Мультфильм. 15.30 — Қишлоқ хабарлари. 16.30 — **Анна Каренина** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 17.40 — Социализм дунёси. 18.10 — ТОШКЕНТ. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — «Колокольчик» клуби. 19.05 — «Ахборот». 19.20 — **Киносаёҳатчилар клуби** (Москва) 20.20 — «ЭКРАН ХАНДАСИ» (такрорий кўрсатув). 21.00 — «Ахборот». 21.20 — СССР халқ артисткаси **Галия Измайлова** концерти. 22.00 — «Вақт» 22.30 — Илғорлар минбари. 23.00 — МОСКВА. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 9.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 16.50 — **Чапай шунқорлари** (бадиий фильм). 18.10 — Концерт. 19.20 — Цирк томошалари. 20.20 — Бадиий фильм. 22.00 — Ҳужжатли фильм. 22.30 — «Голубой огонек» саҳифаларида. 23.00 — **Инсон туғилди** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.10 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 4/II да **Золушка** (кундузи), **Травиата** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/II да **Афсона яратган қиз** (кундузи), **Инқилоб тонги** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/II да **Ужарлар.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ТЕАТРИДА — 4/II да **Ойдин** (кундузи), **Садоқат** (кечқурун).

КИНО

Инсонни севинг (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3 ва кеч 6, 8.45 минутда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 3 ва кеч 6, 8.45 минутда).

Джейн Эйр — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да), «МОСКВА» (кундуз соат 1, 5.30 ва кеч 7, 9 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, 4 ва кеч 6, 8, 9.30 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Одам-оркестр — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10.20, 11, кундуз 1, 2.40, 5 ва кеч 7, 9 да), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 12, 2, 4 ва кеч 9 да).

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган
«БАҲОР» ДАВЛАТ ХАЛҚ РАҚС АНСАМБЛИ
(В. И. Ленин майдони, 5-уй)
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
Ансамблга ёши 17 дан 22 гача бўлган, бадиий ҳаваскорлик ансамблларида қатнашадиган қизлар қабул қилинади.
Ансамблга кирувчилар, ариза, 2 дона фотосурат ва қисқа таржимаи ҳолини топширадилар.
АРИЗАЛАР — 15 ФЕВРАЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎРТА ОСИЁ РЕГИОНАЛЬ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИК ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
бўлим мудири: сонли прогнозлар;
лаборатория мудири: объектив анализ ва статистик методларини ишлаш;
Конкурс муддати 28 февралгача
Конкурсда илмий даражага эга бўлганлар, ҳамда катта ишлаб чиқариш стажига эга бўлган олий маълумотли, юқори малакали мутахассислар қатнашадилар.
ҲУЖЖАТЛАР қуйидаги адресга юборилсин: **Тошкент-ГСП, Астрономия кўчаси, 31-уй, телефон 33-20-67.**

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллар қуриш ва эксплуатация қилиш министрлигининг **«Ташоблдорстрой» тресті**
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар 1973 йил 1 мартгача қабул қилинади.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллар қуриш ва эксплуатация қилиш министрлигига қарашли «Ташоблдорстрой» трестининг 33- йўл-қурилиш бошқармаси
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар 1973 йил 1 мартгача қабул қилинади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР
эълонлар — 338142.
коммутатор — 330249 дан 330258 гача.
Б. — 30.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.
Р. 01181.